

Ніва

ШТОТЫДНЁВІК

ГОД I № 28 БЕЛАСТОК, 9 ВЕРАСНЯ 1956 г. ЦАНА 60 гр.

СЁННЯ Ў НУМАРЫ:

IX ГОД НЕЗАЛЕЖНАСЦІ ІНДЫІ – стар. 2

З СОВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ – стар. 3

ЗАБЫТЫЯ БАРАЦЬБІТЫ – стар. 4

БЕЛАРУСЫ ў ШЧЭЦІНЕ – стар. 5

ГЕОРГІ ВАЛКАВЫЦКІ

Разважання пад дубам

Навагрудчына—зямля Адама Міцкевіча. З імям паэта звязаны кожны яе куточак, так як і яго творы. Ад таго яна ўдвайне цікава, сама па сабе і з увагі на радзіму паэта.

Ходзячы па ёй у памяці перагортваеш старонкі паэм і вершаў вялікага песняра, і супрацьпастаўляеш мінулае з сённяшнім.

У адным месцы рукою кранаеш цэлыя радкі вершаў, у другім — яны знікаюць і не можаш іх знайсці.

Той, хто паслухмяны радзе паэта накіруе свае крокі да Свіцязі, не знойдзе цёмнага плужынскага бору (не пашкадавала маляўнічых радкоў сякера цывілізацыі), аднак люстранае возера, якое і сёння «ляжыць паміж дрэваў цяністых», зачаруе яго міцкевічаўскімі фарбамі. Пра дзівосныя яго воды ні менш старога Блажэя можа расказаць дзядзька Чыркун — стары рыбак, які на возеры праводзіць амаль усё сваё жыццё.

А ў нядзельны дзянёк забудзеш пра міфічных русалак, азіраючыся за ні менш прывабнымі прыгажунямі з Навагрудка, Баранавіч, ці Мінска, якія тут чуюцца як дома. Успомніш тады чароўную баладу «To lubię», успомніш Юзя, які загінуў ад любві і захочаш адведаць яго магілу.

Тады ідзі ў напрамку Валеўкі —

„...gdzie się kończą gaje,
W prawo łóz gęsty zarostek,
W lewo się piękna dolina podaje,
Przodem rzeczułka i mostek.

Tuż stara cerkiew, w niej puszczyk i sowy,
Obok dzwonnicy zrąb zgniły,
A za dzwonnicą chrośniak malinowy,
A w tym chrośniaku mogiły....“

Тут усё, як у Міцкевіча. І мосцік, і царква, і могілкі.

Калі ты знаёміўся з гэтай баладай па перакладу, не здзіўляйся, што не знойдзеш «гарбатага мосціка» і «старых руін» царквы. Гэта дадаў ад сябе перакладчык. Прабач яму гэты грахі.

О, калі-ж ты маеш машыну, не задумвайся, бяры курс на Шчорсы!

Цікава гэта вёска па двум прычынам.

Тут у 1819—1820 г.г. правадзіў Міцкевіч канікулы. Тут вывучаў матэрыялы па гісторыі Польшчы, Літвы, і Беларусі, і выношваў планы патрыятычнай паэмы «Гражына». Табе абавязкова пакажуць дуб, пад якім напісаны паэтам першыя страфы паэмы.

Стаіць ён на ўскраі калгаснага двара, быццам вартавы двух стагоддзяў.

Пад ім уволю можна аддаца роздумам.

Калі роздумы перарве гук трактара, і ты перанясеш свой позірк на панадворак, гэта будзе другая прычына, па якой варта было прыехаць у Шчорсы, у калгас імя Варашылава.

Камень філарэтаў у Туганавічах

Калі цябе цікавіць тэхніка, акрамя трактара знойдзеш у калгасе 8 грузавых машын, 22 электраматораў, калгасную электрастанцыю. Калі цікавяць людзі — яны прымуць цябе ад усёй душы, ахвотна раскажуць аб сваім жыцці, падзеляцца думкамі і вопытам.

Мяне яны засыпалі лічбамі. Ад гэтых лічбаў закруцілася мне ў галаве. Я запісваў іх механічна не ўсвядамляючы сабе што за імі крыецца.

Лічбы для чалавека які ніколі не меў дачынення з бухгальтэрыяй слаба ўздзейнічваюць на яго ўяўленне а вялікі лік іх уводзіць у хаос.

Цяпер, калі перагортваю і перадумліваю гэтыя нататкі за калонамі лічб — бачу жывых людзей.

Бачу калгасніцу Краскоўскую Вольгу, якая ў гэтым годзе атрымала самай прэміі 18 тысяч рублёў. У рубрыцы «прэміі» пад лічбай 28 тысяч рублёў стаіць прозвішча Іван Кумец. Бачу яго новы дом, матацыкл, бачу яго ашчадную кніжку, у якой запісан астатак прэміі. Бачу ні менш відных калгаснікаў: Сцяпана Каляду, Аляксандра Чарняўскага. Бачу людзей у якіх няма горшага пакарання, калі не прымуць на два дні на працу.

Так, так — гэта сама горшая кара.

— Дзіўныя людзі — скажуць некаторыя.

— Нам-бы такую кару — дабавяць гультаі. «Філосафы» могуць дашуквацца якісьці надзвычайных якасцей у характары гэтых людзей і прыпісваць гэты факт недаступнаму для нас, маральнаму ўзроўню совецкіх людзей. Скажуць, што на «даным этапе» увесці ў нас гэты звычай немагчыма, людзі не дараслі, ды і наогул спецыфіка польскай вёскі, «мэнтальнасць» польскага селяніна, жыўцом нельга пераносіць совецкіх метадаў і г. д. і т. п.

Агульна вядомыя фразы.

Пытаюся, чым-жа надзвычайным адрозніваецца калгаснік з калгаса імя Варашылава ад каапэратыўшчыка з Беласточчыны?

У аднаго як і ў другога аднолькавы гістарычныя ўмовы. Тая-ж самая «мэнтальнасць». Аднолькавы жыццёвы старт. Узгадавала іх адна маці-зямля.

А метад працы для аднаго пасуе, для другога не.

У чым-жа справа? А справа не ў метадах.

Калі-б нашым арганізатарам сельскай гаспадаркі задаць пытанне, ці магчыма каб на 927 га. добра гаспадарыў каапэратыў у складзе 536 двароў (даныя з калгаса імя Варашылава), адкажуць, што немагчыма, мала зямлі.

Такія думкі былі і ў сялян са Шчорсаў, калі арганізаваўся калгас. Здараліся нават варожыя выступленні.

Як пра далёкае мінулае, успамінаюць аб гэтым калгаснікі. Гэта былі гады 1948—50.

Мінула пяць год і кожны калгаснік лічыць самай вялікай карай, калі яго не прымуць да працы.

Што-ж гэта такое? А тое, што ён адчуў вялікае матэрыяльнае зацікаўленне ў працы. Пачаў добра зарабляць.

Вось як складваўся даход калгаса:

1951 год	— 615.000	рублёў;	
1952 „	— 1.275.000	„	;
1953 „	— 3.875.000	„	;
1954 „	— 4.170.000	„	;
1955 „	— 5.777.000	„	;

Чым вытлумачыць гэта ўсё ўзрастаючы даход? Тым, што тут уводзяцца ўсё новыя культуры, а самай даходнай аказаўся лён — галоўная крыніца багаццяў калгаса.

Ці не варта над гэтым задумацца нашым каапэратывам?

Калі параўнаць гаспадарчыя пабудовы гэтага калгаса — мільёнера з такімі пабудовамі нашых каапэратываў, такое параўнанне выпадзе на карысць нашых пабудоў. Будуецца тут хоць і дабротна але не ўсё адразу.

А ў нас самы заняпалы каапэратыў, а калі справа ў пабудовах, то безумоўна павінен будавацца фундаментальна, калі да гэтага ні мае ніякіх умоў. Ці гэта не адбіваецца на даходах каапэратыўшчыкаў, а тым самым і на іх матэрыяльным зацікаўленні ў працы?

Ці не варта і над гэтым падумаць?

* * *

Стаіць на калгасным двары дуб, пад якім вялікі славянскі паэт раздумваў аб лёсах польскага і беларускага народаў. Няхай-жа ў пошуме яго лістаты ўсё часцей гучыць гутарка на мовах абодвух народаў.

СЕРГЕЙ ЕСЕНИН

СОБАКЕ КАЧАЛОВА

Дай, Джим, на счастье лапу мне,
Такую лапу не видал я сроду.
Давай с тобой полаем при луне
На тихую, бесшумную погоду.
Дай, Джим, на счастье лапу мне.

Пожалуйста, голубчик, не лижись,
Пойми со мной хоть самое простое.
Ведь ты не знаешь, что такое жизнь,
Не знаешь ты, что жить на свете стоит.

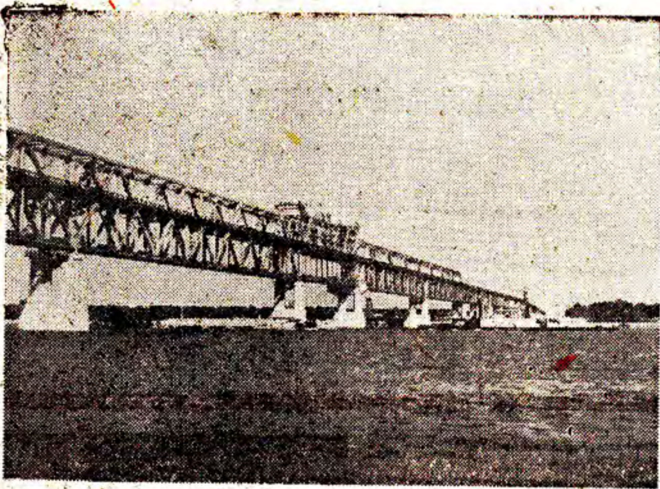
Хозяин твой и мил, и знаменит,
И у него гостей бывает в доме много,
И каждый, улыбаясь, норовит
Тебя по шерсти бархатной потрогать.

Ты по-собачьи дьявольски красив,
С такою милою, доверчивой приятцей.
И, никого ни капли не спросив,
Как пьяный друг, ты лезешь целоваться.

Мой милый Джим, среди твоих гостей
Так много всяких и не всяких было.
Но та, что всех безмолвней и грустней,
Сюда случайно вдруг не заходила?

Она придет, даю тебе поруку,
І без меня, в ее уставясь взгляд,
Ты за меня лизни ей нежно руку
За все, в чем был и не был виноват.

Тыдзень праз фотааб'ектыў

Расце і мацнее Народная Рэспубліка Балгарыя. Новымі працоўнымі поспехамі сустракае балгарскі народ сваё нацыянальнае свята — 12 гадавіну вызвалення Балгарыі герaічнай Совецкай арміяй ад фашысцкага прыгнёту.

На здымку: мост міру і дружбы на Дунаі паміж Румыніяй і Балгарыяй.

ФОТО — ЦАФ.

Пачаўся месяц адбудовы сталіцы. У першую сонечную нядзелю верасня на грамадскую працу выйшлі жыхары сталіцы — Варшавы. Упарадкавалі паркі, гароды, будавалі новыя спартыўныя пляцоўкі, працавалі пры пашырэнні Цэнтральнага Парку Культуры і г. д.

На здымку: жыхары сталіцы добраахвотна працуюць у Цэнтральным Парку Культуры.

—ЦАФ фот. ГЖЭНДА.

У гэтым годзе ўвесь будыйскі свет адзначае 2.500 годдзе Буды. На тэрыторыі Совецкага Саюза, у ваколіцах дзе жывуць будысты, адбыліся ўрачыстыя святкаванні.

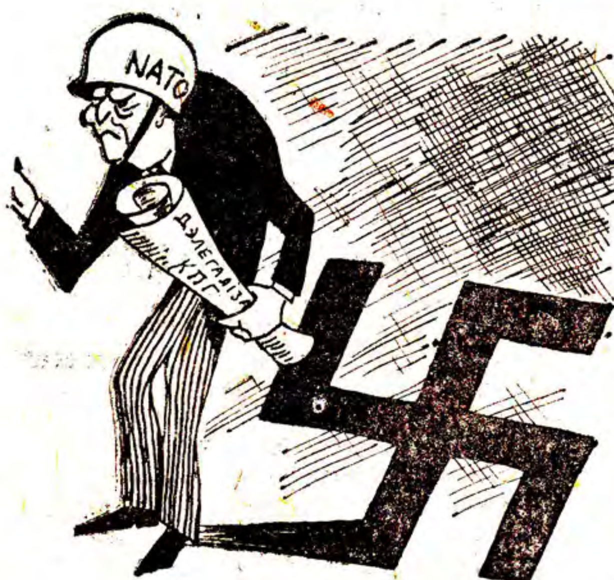
У мясцовасці Агінскае, (Чыцкая вобласць) адбылося ўрачыстае святкаванне ў старым храме пабудаваным каля 200 гадоў таму назад.

На здымку: ламы падчас набажэнства.

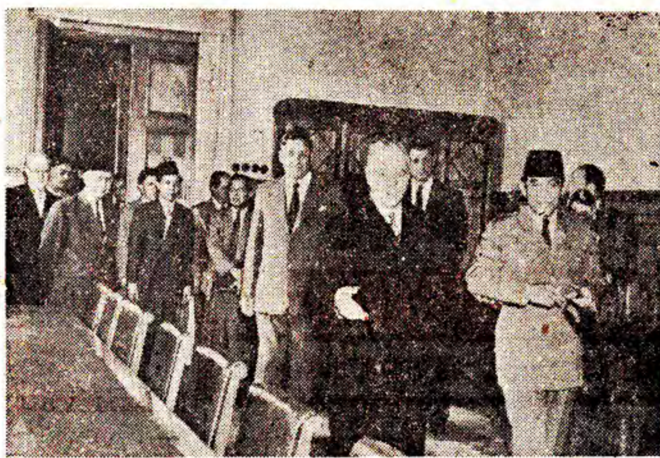
ФОТО — ЦАФ.

«Над Заходняй Германіяй зноў з'явіўся варожы цень фашызма» — асцерагае свет Цэнтральны Камітэт КПСС у сваім паведамленні ў сувязі з абвяшчэннем па-за законам Комуністычнай Партыі Германіі.

(з друку)

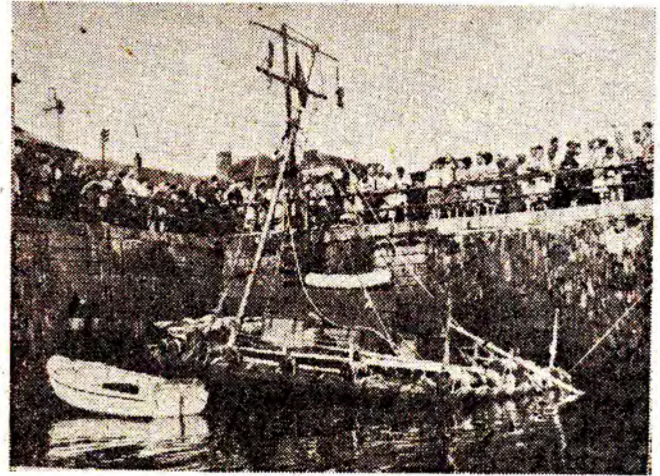
БЕЗ НАДПІСУ. (ЮМо).

У сучасны момант знаходзіцца з візітом у Маскве Прэзідэнт Рэспублікі Інданезіі пан Сукарно

29 жніўня 1956 г. Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета Совецкага Саюза тав. К. Е. Варашылаў прыняў у Крэмлі Прэзідэнта Рэспублікі Інданезіі п. Сукарно.

ФОТО — ЦАФ.

Нядаўна закончылася драматычная і поўная прыгод экспедыцыя 3 асабовага экіпажа, які на плыце «Легар» на працягу 89 дзён пераплыў Атлантычны акіян. Гэтая экспедыцыя закончылася даволі арыгінальна. У той час калі плыт знаходзіўся ля берагоў Вялікабрытаніі, моцны ўсходні вецер пачаў зносіць яго ў адкрыты акіян. На ратунак адважных падарожнікаў прыйшло буксірнае судна, якое прабуксіравала плыт у порт Фальмут.

На здымку: плыт, на якім трох канадцаў пераплыла Атлантычны акіян.

ФОТО — ЦАФ.

Існуючы ў Польшчы Дзяржаўны Яўрэйскі тэатр карыстаецца заслужанай славай у краіне. Гэтымі днямі тэатр выязджае на гастролі ў Францыю і Бельгію. Дзяржаўны Яўрэйскі тэатр выступіць там з пастаноўкамі такіх п'ес, як: «Мейр Езафовіч» у сцэнічнай адаптацыі і рэжысуры Іды Камінськай і «Сон аб Гольфадэне», у інсцэніроўцы і рэжысуры Ю. Ратбайма. У Францыі тэатр дасць 15 пастановак, а ў Бельгіі 5.

На здымку: фрагмент I адслоны «Сон аб Гольфадэне».

ЦАФ — Фото Шыверка

Калі-б быў бягуном?...

Адзін італьянскі паліцыянт атрымаў загад арыштаваць злодзея, якім аказаўся вядомы баксёр. Разгублены прадстаўнік улады пайшоў на спартыўныя спаборніцтвы баксёраў, у якіх удзельнічаў таксама той злодзей — баксёр. Паліцыянт з увагай сачыў за ходам барацьбы і калі яго ахвяра ў пятым раўндзе ўпала на дошкі, паліцыянт хутка ўвайшоў на рынг і наклаў спартсмену кайданы. Праз некалькі хвілін важна завёў злоўленага злодзея ў камісарыят.

Цікава толькі, што б было, калі-б злодзей аказаўся не баксёрам а, напрыклад бягуном?...

Праглынуў язык

Газета «Остэррайхішэ Фольксцітунэ» паведамляе, што ў нямецкім падручніку да навучання ў баварскіх вышэйшых навучальных установах, красуецца гэтакі сказ: «Рабочы з'яўляецца гультаяватым, санлівым фанабэрыстым, выгодным, дурным і абмежаваным чалавекам».

З пратэстам супраць гэтага сказа выступіў дэпутат сацыял-дэмакратычнай партыі. У адказ міністр культуры заявіў, што такія сказы маюць выключна фармальны характар. Тады памянуты ўжо дэпутат, спытаў міністра ці не мог-бы нічога супроць гэтага, каб у сказе слова «рабочы» змяніць словам «міністр» або «аўтар падручніка». Як паведамляе газета, міністр не знайшоў адказу.

Хто аб чым

Нядаўна амерыканскае агенцтва «Асошайтэд Прэс» перадала інтэрв'ю атрыманае ў аднаго з ракетных экспертаў у Каліфорніі (ЗША). Эксперт сказаў:

«Здаецца, што некаторыя расы не могуць з сабой жыць у згодзе. Ці-ж не лепш было-б, каб гэтыя расы аддзяліць ад сябе г. зн. павывозіць на розныя планеты»?...

Разумны, што?...

Гандаль жывым таварам

Як паведамляе газета «Юнгэ Вельт» у бліжэйшым часе з заходняй часткі Берліна ў Поўднёвую Афрыку ад'едзе новы транспарт беспрацоўных маладых немцаў. Беспрацоўныя едуць дзеля таго, каб знайсці там працу і адначасова перажыць гора разам са сваімі сябрамі, якіх каля 200 тысяч завезена ўжо раней у афрыканскія шахты руды. Завербавана іх абяцаннем, што маюць вялікую магчымасць стацца наглядальнікамі над неграмі.

Аднак дагэтуль яшчэ ніводзен з іх значыць з тых, якія выехалі некалькі месяцаў таму, нават не зарабіў на тое каб заплаціць за «бясплатную» дарогу ў абяцаны рай.

Крык трывогі

У часопісе «Тэ Статыст» нядаўна апублікавана артыкул на тэму падрыхтоўкі тэхнікаў у Вялікабрытаніі, ЗША, СССР і Кітаі.

У артыкуле падкрэсліваецца, што ў 1954 г. у Вялікабрытаніі выдадзена 2 800 дыпломаў тэхнічных навук, г. зн. 164 на 1 мільён жыхараў. У Совецкім Саюзе штогод 60 000 атрымлівае дыпломы інжынераў, інакш 280 на адзін мільён жыхараў, а 70 тыс. атрымлівае дыпломы тэхнікаў, інакш 326 на 1 мільён жыхараў.

Паводле «Тэ Статыст» узровень універсітэтаў ЗША з'яўляецца ніжэйшым ніж у Англіі і нават урад ЗША выказвае нездавальненне гэтакай «прадукцыяй» тэхнолагаў і тэхнікаў. Усялякія намаганні выправіць такога становішча заканчваюцца няўдачай па прычыне недахопу адпаведна кваліфікаваных прафесарскіх кадраў. З другога боку ў артыкуле падкрэсліваецца высокі ўзровень і высокую спецыялізацыю совецкіх тэхнікаў і інжынераў і дадаецца, што ўрад СССР мае намер у бліжэйшым часе павялічыць дагэтуляшнюю колькасць спецыялістаў на 50 прац. Нават Народны Кітай які дагэтуль знаходзіўся на ўзроўні калоніі, непамерна хуткімі тэмпамі ліквідуе шматвяковую адсталасць. Вось напрыклад кітайскія універсітэты ў 1956/57 гадах выпусцяць 25 — 30 000 высокакваліфікаваных інжынераў, а колькасць тэхнікаў складае лік 95 000. Газета «Юманітэ» апублікавала гэтае паведамленне пад загалоўкам: «Заходні крык трывогі. СССР выпускае штогод у два разы больш інжынераў ніж ЗША».

IX год незалежнасці Індыі

У палове мінулага месяца споўнілася 9 год існавання незалежнай Індыі.

15 жніўня 1947 года, на мачту Чырвонага Форта ў Дэлі быў уцягнуты флаг вызвалення з-пад брытыйскага каланіялізма. Закончылася шматвяковая гераічная барацьба індыйскага народа за свабоду і незалежнасць. Аднак у радасць народных мас умяшалася горкая боль. Краіну падзялілі на дзве дзяржавы: — Індыйскі Саюз і Пакістан. Адбылося шмат крывавых, нікому непатрэбных хваляванняў.

Урад прэм'ера Неру, падтрымліваны сільным 375 мільённым народам, прыступіў да працы.

Перад ім стаялі вялікія заданні. Найважнейшай задачай было ліквідаванне палітычнага падзелу краіны, гэта значыць аб'еднанне амаль 600 княстваў у адну дзяржаву. Наступным этапам барацьбы была барацьба з прывідам голаду.

У Індыі колькасць насельніцтва штогод павялічваецца прыблізна на 5 мільёнаў і штогод патрабуе каля 4,5 мільёнаў прадуктаў харчавання.

У сувязі з гэтым галоўнай мэтай і задачай першага пачатага ў 1951 г. 5-цігадовага плана было развіццё занядбанай земляробчай гаспадаркі. Дзякуючы спрыяльным атмасферычным умовам і імклівым крокам урада — земляробчая вытворчасць значна ўзрасла.

Калі ў 1949/50 годзе складала яна — 100 прац. то ў 1954/55 г. — 113,9 прац.

Таксама добра развілася прамысловая прадукцыя. У маладой індыйскай дзяржаве пабудавана навейшыя прадпрыемствы, у якіх прадукуюцца лакаматывы, вагоны, машыны і г. д. Пабудавана фабрыкі мінеральных угнаенняў, электрастанцыі. У камюніке, выданым індыйскім урадам пасля заканчэння першага пяцігадовага плана, напісана:

«План гэты падрыхтаваў дарогу да пабудовы дзяржавы падобнай на соцыялістычную, да стварэння ладу без кастаў, класаў і прывілеяў, апіраючагася на прынцыпах свабоды і дэмакратыі. Гэтай мэце будзе служыць план другой пяцігодкі, які закончыцца ў 1961 г. а галоўным заданнем гэтага плана будзе стварэнне народнай цяжкай прамысловасці.

Паводле прынцыпаў акрэсленых на пачатку 1956 г. да ўрада належаць правы ўладання і вырашэння калі мова ідзе аб такіх галінах гаспадаркі, як: атамная энергія, выдабыццё вугалю і іншай сыравіны, апрацоўка металаў і сталі, выпрацаванне і падзел электраэнергіі, пабудова караблёў, самалётаў, а таксама чыгуначны і авіяцыйны транспарт.

Іншыя галіны гаспадаркі як, нпр: хімічная прамысловасць, пабудова машын і г. д. застаюцца прыватнай уласнасцю.

Індыя, побач з Кітайскай Народнай Рэспублікай, ў шчырай дружбе з СССР умацоўваюць мір у Азіі. Дзякуючы мірнай працы гіндускага народа і мудрай палітыцы Неру — Індыя на працягу 10 гадоў з брытыйскай калоніі пераўтварылася ў самастойную дзяржаву, а яе голас чуваць усюды, дзе рашаюцца праблемы, якія датычаць жыцця ў цэлым свеце.

Асабліва ярка можна было гэта заўважыць на лонданскай канферэнцыі, дзе рашалася праблема Суэцкага канала.

У Індыі — у гэтай магутнай дзяржаве — ёсць яшчэ шмат праблем, якія вымагаюць канчатковай развязкі. Напрыклад, выхаванне новай грамадскасці, — новага пакалення, якое гаворыць на розных языках, мае некалькі рэлігійных сектаў, паролненае і разарванае класавымі і каставымі супярэчнасцямі.

А найважнейшая справа: страшэнная беднасць народных мас і адначасова багацце князёў і магараджаў.

САВА

З Савецкай БЕЛАРУСІ

Вядучы злёту Валерый Собалеў рапартуе сакратару ЦК ЛКСМБ Н Г Красновай аб гатоўнасці да параду зводных піянерскіх дружын.

Новыя працы беларускіх вучоных

Навуковы калектыў Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР працягвае работы над стварэннем «Гісторыі БССР» і «Гісторыі Мінска». Дырэктарам інстытута І С Краўчанкам напісана манаграфія «Комуністычнае падполле ў тылу ворага», якая асвятляе дзейнасць комуністычных падпольных арганізацый у гады фашысцкай акупацыі ў Мінску, Магілёве і іншых месцах Беларусі

Цікавую навукова - даследчую работу выканалі за апошнія гады археолагі Беларусі Раскопкі праведзеныя ў радзе пунктаў рэспублікі, далі многа каштоўнага матэрыялу, які будзе абагулены ў спецыяльных навуковых працах.

Супрацоўнікі Інстытута гісторыі рыхтуюць этнаграфічны нарыс пра беларусаў для «Гісторыі народаў свету». Рыхтуецца да выдання этнаграфічны альбом «Мастацкая творчасць Случчыны» (тканіны, адзенне), зборнік народных пагаворак і прыказак, а таксама зборнік «Беларускія антырэлігійныя казкі»

Умацоўваюцца сувязі Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР з зарубежнымі навуковымі арганізацыямі і ў прыватнасці польскімі гісторыкамі. З імі наладжан рэгулярны абмен планамі і выданнямі

Беларусь — вугальнай прамысловасці

Беларусь аказвае значную дапамогу вугальнай прамысловасці краіны.

Сотні маладых патрыётаў Мінскай, Віцебскай, Гомельскай і іншых абласцей рэспублікі адправіліся ў Данбас. Толькі за апошні час па заклíку комсамола на работу ў вугальную прамысловасць краіны паехала больш 700 маладых патрыётаў

У шахты Данбаса, Кузбаса, Караганды з Беларусі ідзе новая тэхніка 23 жніўня мінскія аўтамабілебудаўнікі адправілі шахтам Каменскай вобласці партыю аўтасамазвалаў „МАЗ-205" Калектыў прадпрыемства датэрмінова выканаў заданне трох кварталаў па пастаўках машын вугальнай прамысловасці Магілёўскі металаапрацоўчы камбінат пастаўляе прадпрыемствам вугальнай прамысловасці электраматоры леспрамгасы рэспублікі – крапёжны лес За няпоўныя восем месяцаў гэтага года яго адгружана больш 11 тысяч кубаметраў

Калектыў Бабруйскага машынабудаўнічага завода асвойвае выраб новай машыны — вуглясоса „ІОУВТх2" Гэты агрэгат прызначан для гідраўлічнага спосабу здабычы вугалю За гадзіну ён будзе выкідваць з забоя на вышыню да 250 метраў 900 кубаметраў вугалю

(БЕЛТА)

Свята беларускіх піянераў

З 22 па 26 жніўня ў Мінску праходзіў трэці Рэспубліканскі злёт юных піянераў Беларускай ССР.

12 гадзін дня 22 жніўня Цэнтральную плошчу Мінска запоўнілі калоны піянераў Нібы вогненныя птушкі калышуцца на ветры чырвоныя флагі, піянерскія сцягі, іграюць аркестры На плошчы выстраіліся калоны піянераў з усёй рэспублікі — з Бабруйска і Гродна, з Магілёва і Брэста, Гомеля і Пінска, Дзеці прыбылі сюды загарэлымі, добра адпачыўшымі

З трыбуны дэлегатаў з'езда ітаюць першы сакратар ЦК КПБ К Т Мазураў, першы намеснік Старшыні Совета Міністраў БССР І Ф Клімаў і іншыя З цёплымі словамі звярнуўся да юных ленінцаў сакратар ЦК ЛКСМБ А Н Аксёнаў Затым беларускіх піянераў віталі госці — хлопчыкі і дзяўчынкі з брацкіх рэспублік Казахстана і Эстоніі Громам апладысментаў адказваюць гасцям дзеці

Пачынаецца ўрачысты марш Пад гукі горнаў і барабанаў праходзяць па плошчы калоны юных тэхнікаў, юнатаў, спартсменаў, турыстаў Хлопчыкі і дзяўчынкі па праспекту імя Сталіна накіроўваюцца да Дома ўрада Дзеці ўскладаюць кветкі да падножжа помніка Владзіміра Ільіча Леніна Удзельнікі злёту паўтараюць за старым комуністам І. А Кажэнковым словы ўрачыстай клятвы — горача любіць сваю соцыялістычную Радзіму, быць беззапаветна адданымі справе вялікай, Комуністычнай партыі, справе комунізма.

Затым калоны дэлегатаў злёту накіроўваюцца на стадыён „Дынамо" На зялёным полі зводны піянерскі хор Далёка разносяцца гукі вясёлых піянерскіх песень Услед за зводным хорам на поле выбягаюць юныя футбалісты Піянеры з захапленнем назіраюць гульню двух дзіцячых футбольных каманд — „Піонер" і „Юны тарпедавец"

А калі на зямлю спусціўся змрок, вуліцы сталіцы зноў напоўніліся звонкімі галасамі дзетвары Весела прайшло факельнае шэсце дзяцей. У парку культуры і адпачынку імя М Горкага піянеры весяліліся на святочным карнавале

„Стайкі — адно з маляўнічых месц паблізу Мінска Тут працягваў сваю работу злёт піянераў Работа праходзіла па секцыях

На лясной паляне ідуць спаборніцтвы юных турыстаў. Зручна ра мясціўшыся за сталамі, юныя радыёаматары настройваюць радыёпрыёмнікі ўласнай канструкцыі Выбіраюць тэмы для конкурсных здымкаў юныя фатографы А „балельшчыкі" з цікавасцю назіраюць, як ідуць спаборніцтвы па валейболу. У невялікім блакітным доміку пад кіраўніцтвам педагога Залатнева займаецца секцыя „умелыя рукі" Умелыя рукі дзяцей спрытна майструюць з пласталіны букеты кветак, лепяць фігуркі звяроў, птушак Юныя будаўнікі нават пабудавалі маленькі двухпавярховы домік з вокнамі, калонамі Час ляціць непрыкметна

Вечарам 25 жніўня 150 хлопчыкаў і дзяўчынак пабывалі ў гасцях у Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР Героя Совецкага Саюза В І Казлова В І Казлоў уручыў Ганаровыя граматы Вярхоўнага Совета БССР піянерскім арганізацыям Мінскай, Гомельскай, Брэсцкай абласцей і лепшым піянерскім дружынам

МАКСІМАЎ.

Юные натуралісты на парадзе.

Гарністы на парадзе на Цэнтральнай плошчы.

Работнікі сельскай гаспадаркі Літвы і Беларусі абменьваюцца вопытам

Працаўнікі сельскай гаспадаркі Беларусі і Літвы спаборнічаюць паміж сабой за паспяховае выкананне заданняў шостай пяцігодкі У маі гэтага года ў нашу рэспубліку прыязджала група работнікаў сельскай гаспадаркі Літвы Яна пабывала ў многіх раёнах, калгасах, МТС і ММС, на двух даследчых станцыях, у Акадэміі навук БССР на трактарным і аўтамабільным заводах Адначасова беларуская дэлегацыя ездзіла ў Літву і праверала, як калгаснікі, рабочыя саўгасаў і МТС брацкай рэспублікі выконваюць свае абавязацельствы ў спаборніцтве. Многае з таго, што ўбачылі прадстаўнікі нашай рэспублікі ў перадавых гаспадарках Літоўскай ССР, заслугоўвае пашырэння і ўкаранення ў беларускіх калгасах і саўгасах.

Выдавецтва ЦК КПБ выпусціла масавым тыражом брашуру, у якой удзельнікі гэтых паездак — работнікі сельскай гаспадаркі Літвы і Беларусі — дзеляцца сваімі ўражаннямі, падрабязна расказваюць аб ходзе спаборніцтва, вопыце перадавых гаспадарак, выказваюць крытычныя заўвагі Брашура ілюстравана.

(БЕЛТА)

На летняй пуціне

ГРОДНА. Штодзённа на Нёман, Белае возера і іншыя вадаёмы на лоўлю шчупака, ляшча, акуня і плоткі выходзяць дзесяткі лодак і баркасаў Гродзенскага азрыбгаса. Паспяхова працуе брыгада Івана Герасімовіча. Намнога перавыконваючы нормы, яна ўжо завяршыла заданне 10 месяцаў Добрыя вынікі і ў брыгады Аляксея Юркевіча.

Гаспадарка праводзіць работу па павялічэнню запасаў рыбы ў вадаёмах вобласці. Сёлетняй вясной у азёры Белае і Кан было пушчана каля 150 тысяч штук серабрыстага карася Некалькі азёр будзе зарыблена гэтай восенню малькамі люстра га карпа.

Сталовыя ў школах

ГРОДНА, (БЕЛТА) У восьмай сярэдняй школе закончана абсталяванне сталовай Яна разлічана на забеспячэнне вучняў не толькі гарачым снеданнем, але і абедамі Талоны будуць прадавацца па класах на дзесяць- пятнаццат дзён уперад У абедзеннай зале будуць устаноўлены дзяжурствы настаўнікаў і бацькоў.

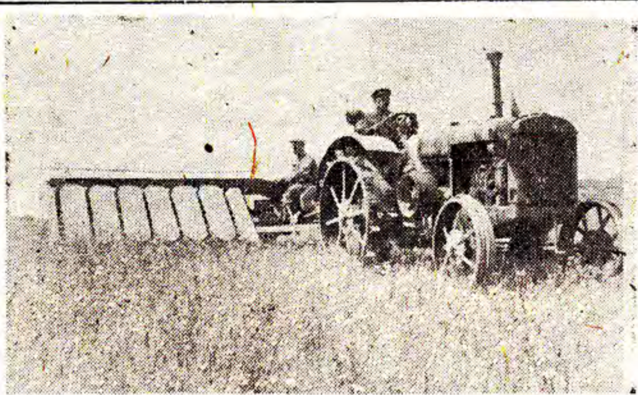
Грамадскае харчаванне школьнікаў выдатна арганізавана у першай школе Для будучай сталовай падабрана памяшканне, у якім устаноўлена неабходная мэбля На кухні для прыгатавання і падагравання ежы манціруюцца электрапліты

У верасні сталовыя адкрыюцца амаль ва ўсіх школах абласнога цэнтра

Новыя аўтобусныя лініі

БРЭСТ (БЕЛТА) Пачаўся аўтабусны рух па маршруту Брэст — Ваўкавыск У летні перыяд для абслугоўвання турыстаў адкрылася аўтобусная лінія Брэст — Львоў Паляпшаюцца зносіны з раённымі цэнтрамі Зараз з абласным цэнтрам звязаны аўтобусным рухам усе раёны У сельскай мясцовасці працуюць 25 грузавых маршрутных таксі

Для абслугоўвання пасажыраў у Кобрыне здадзена ў эксплуатацыю аўтобусная станцыя На магістралі Брэст — Мінск ўзводзяцца запраўчныя пункты, павільёны і альтанкі У маляўнічых мясцовасцях будуецца гасцініцы для турыстаў

На здымку: Церабленне ільну лёнакамбайнам у калгасе імя Леніна Мінскай вобласці

ВЕРШЫ МАЛАДЫХ

Віктар ШЫМУК

Радасць

Што такое сёння
Адбылося ў хаце? —
Радуецца бацька,
Радуецца маці.

Бацьку — дваццаць трэці
Маці — толькі дваццаць.
І чаго ў іх вочы
Сёння так іскрацца?

І чаму ў пакоі —— ——
Многа, многа кветак?
І чаму гавораць
Сёння яны гэтак:

— Ой, ты наша птушка,
Залатыя шчочкі.
... Пачалі ў дачушкі
Вырастаць зубочкі.

Анатоль ВЯРЦІНСКІ

СУСЕДКА

Ты ўжо канчаў дзесяты клас,
Калі з сястрой тваёй нярэдка
Прыходзіла яна да вас,
Бялявая, вясёлая суседка.
Яны смяяліся ў кутку,
Шапталіся аб нечым ціха.
А ты з чупрынай ў кулаку
Сядзеў над сшыткам або кнігай.
І калі справа не ішла на лад —
Не паддавалася задача,
Кідаў на іх пагрозліва пагляд:
Моў, вінаваты вы, не йначай.
Звычайна-ж мне было і не да іх
(Сарокі лёгкадумныя — не болей).
Я, лятуценнік, жыў у свеце кніг
І поўнасцю быў ім здаволен...
Ідуць гады. І зноў бацькоўскі край
Наведаў я. Сцяжынкаю гасціннай
Іду туды, дзе расшумеўся гай,
І стрэўся з ёй, — а мо' з другой дзяўчынай?
Кіўнула мне нясмела галавой
І апусціла раптам вочы.
Стаю, усхваляваны, перад ёй,
Перад красой прываблівай дзявочай.
Няўжо яна? Як нас змяняе час!..
... Стаім. Навокал ходзяць жыта хвалі.
І з ёю думаем у першы раз,
Што ўжо дарослымі мы сталі.

ЗАБЫТЫЯ БАРАЦЬБІТЫ

Прыгожай восеньскай раніцой выбраўся я ў лес па грыбы. Лес гэты, яшчэ не вельмі стары, расце на Петрашах ля Беластока.

І вось хаджу я па гэтым лесе, з прыемнасцю слухаю вясёлы рознастайны птушыны шчэбет і адначасова пільна ўзіраюся пад ногі — каб не прапусціць ніводнага прыгажуна — баравіка. Ёсць іх у гэтую восень вельмі многа ў нашых лясах. Сядзяць сабе пышна ў кастрыцы, быццам тыя казакі — малайцы на канях. Наглядзецца на такога прыгажуна не можна, аж вырываць шкада.

Ужо сонца высока паднялося па над лесам калі я ўбачыў старэнькага чалавека. Ён быццам грыб сядзеў пад грубай, такой-жа як і ён сам старэнькай сасною. Сядзеў дык нейк сумна, задумёна ўзіраўся ў далеч. Відаць было, што гэты чалавек у сваіх думках кешта сумнае ўспамінае.

Прывітаўшыся, я падсеў да яго і пачаставаў папяросай.

— Над чым так задумаліся дзядзячка, ў такую прыгожую раніцу? — спытаў я.

— Так, раніца прыгожая — адказаў старэнькі моцна зацягнуўшыся папяросай.

У такія-ж прыгожыя раніцы, — гаварыў ён далей, — падчас фашысцкай акупацыі, тут сынок зусім іншыя гукі чуваць было, не такія вясёлыя як зараз. Вось гэты лясок у такія раніцы быў заўсёды акружаны густым кардонам гітлераўцаў. Да яго ўязджалі некалькі чорных, гестапаўскіх «грузавікоў смерці» Вясёлы шчэбет птушак, тут тады прарэзвалі чаргі гітлераўскіх кулямётаў. Назад, чорныя «грузавікі смерці» вярталіся пустымі.

Вось паглядзі сынок, як тут зямля патрэскалася і павыгіналася — паказаў ён дрыжачаю рукою. Пад ёю ляжаць найлепшыя сыны нашага народа, варварска расстрэляныя фашыстамі.

Многія забылі пра іх. Топчуць на гэтым месцы, збіраюць грыбы, весела спяваюць, ды не ведаюць што ляжаць тут каля 7 тысяч ціхіх герояў, якія ў барацьбе з фашыстамі аддалі найдаражэйшую ў свеце рэч — сваё жыццё, за нашае шчасце, за свабодную, радасную будучыню якая зараз здзяйсняецца.

Развітаўшыся з незнаёмым я адыйшоў. Больш я не стаў збіраць грыбоў. Ды і тыя, якія ляжалі ў маёй карзіне, не радавалі ўжо мяне так як перш.

Вясёлы шчэбет птушак у ляску на Петрашах выдаўся мне нейкі сумны, жаласны.

* * *

На Беласточчыне шмат такіх могільнікаў. Толькі ў адным Беластоцкім павеце ёсць іх чатыры, дзе закопана каля 40 тысяч ахвяр гітлераўскага варварства.

На добрае ўтрыманне гэтых могільнікаў, камунальны аддзел прэзідыума ПРН у Беластоку, атрымаў да гэтага часу каля 206 тысяч злоты. Грошы гэта нямалыя, аднак зроблена за іх зусім мала.

Вось, напрыклад, могільнік ля вёскі Грабоўка дзе расстрэляна фашыстамі каля 20 тысяч людзей. Тут замест праўдзівага помніка зроблена цэментовую табліцу на якой выпісана, што ў такіх-та гадах, фашысты расстралялі толькі-та тысяч людзей. Замест добрай агарожы, месца масавых забойстваў абцягнута звычайным дротам. У апошні час, на магілах пасаджана кветкі (дагэтуль іх не было).

Яшчэ горш стаіць справа з апекай над могільнікам у Навасёлках, дзе фашысты расстралялі каля 5 тысяч людзей.

Тут зусім няма помніка, магілы закінутыя, драўляная агарожа ў многіх месцах валіцца.

Ёсць яшчэ могільнік ля вёскі Зялёна, дзе расстрэляна некалькі тысяч чалавек; аб ім яшчэ дагэтуль мала хто ведае.

Не лепш маецца справа з могільнікам ў Новым Месце, ў Беластоку, дзе расстрэляна некалькі тысяч савецкіх ваеннапалонных і ля Бацечак, дзе таксама расстрэляна некалькі тысяч людзей.

Гэтымі могільнікамі дагэтуль ніхто не цікавіцца. Яны зусім зараслі травой. Па іх не аднойчы праходзяць людзі і не ведаюць, што топчуць па магілах людзей, якія за нашае шчасце аддалі сваё жыццё.

Мала цікавяцца імі рады нарадовыя. Наракаюць што мала маюць на гэта грошай. Таму яны занядбаныя, таму мала хто пра іх ведае.

А ці-ж не можна ўпарадкаваць многа могільнікаў грамадскім працоўным абавязацельствам? Напэўна працоўныя Беласточчыны ахвотна пойдуць працаваць пры ўпарадкаванні іх. Трэба толькі зацікавіцца гэтай справай, трэба арганізаваць да гэтага людзей. І гэта з'яўляецца святым абавязкам рад нарадовых і ўсіх грамадска-палітычных арганізацый.

Некаторыя з нашых грамадска-палітычных дзеячаў падчас розных урачыстасцей, вельмі-ж ужо любяць успамінаць аб гадах фашысцкай акупацыі, аб барацьбітах якія змагаліся ў падполлі на Беласточчыне з акупантам. Гаворачы аб гэтым яны думаюць, што робяць вялікую работу, ну бо і як-жа; яны-ж „абуджаюць энергію мас да далейшых подзвігаў".

Аднак гэтыя словы з'яўляюцца сухімі фразамі, таму што за імі не відаць дзеянняў.

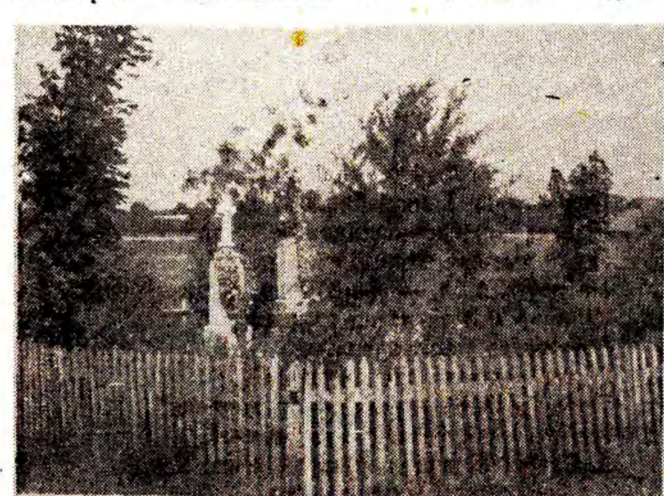
Чаму-ж гэтыя дзеячы не зоймуцца збіраннем і вывучэннем матэрыялаў аб працы падполля, якое кіравала народам у барацьбе з фашыстамі.

Чаму-ж яны не зацікавяцца справай арганізавання музея ці хоць-бы выстаўкі аб слаўных подзвігах партызанскіх атрадаў, якія нямала напсавалі крыві фашыстам на Беласточчыне.

У барацьбе з лютым ворагам загінула на Беласточчыне дзесяткі тысяч людзей. Чаму-ж гэтыя дзеячы не бачаць іх магіл?

Вось гэтымі справамі, думаю, павінны зацікавіцца таварышы з Ваяводскага Камітэта партыі.

В. Б.

Супольная магіла, у якую пакладзена 149 жыхароў вёскі Райск, Бельскага павета, расстрэляных фашыстамі.

Больш увагі выкарыстанню пакладаў торфу ў Беласточчыне

Беластоцкае ваяводства ўваходзіць у паласу, якая мае велізарную колькасць тарфяных балот. Звыш палавіны іх знаходзіцца ў Савецкім Саюзе Там эксплуатацыі торфу надаецца найбольшае значэнне. Дастаткова сказаць, што ў суседняй, нам братняй Беларускай Рэспубліцы (ва ўсходняй яе частцы) ужо ў 1940 годзе здабывалася торфу ў 226 разоў больш, чым у дарэвалюцыйны перыяд.

За гады савецкай улады створаны буйнейшыя прадпрыемствы, як «Асінторф», «Чырвоны сцяг», «Бальшэвік» «Свабода» і шмат іншых, якія дзякуючы абсталяванню навейшай айчыннай тэхнікай адыгрываюць у эканоміцы БССР, асабліва ў яе паліва-энергетыцы, вялікую ролю.

Выкарыстанне торфапакладаў тут вельмі рознастайнае: здабыты торф служыць палівам для многіх электрастанцый, знаходзіць шырокае ўжыванне ў хімічнай прамысловасці, у будаўніцтве, частка яго ідзе на апаленне памяшканняў, угнойванне палёў, подсцілку і г. д. Значная частка тарфяных балот пры адпаведным асушэнні, выкарыстоўваецца пад пасевы каноплі, капусты, кармавых траў і іншых сельскагаспадарчых культур.

Мне некалькі разоў давялося любавацца пасевамі каноплі на ўзараных балотах Мінскай вобласці і прыроўніваць у два разы большыя іх сцёблы да майго сярэдняга ўзросту Торфабалоты прыцягваюць усё большую колькасць вучоных — даследчыкаў у тым ліку, працаўнікоў медыцыны.

А як выглядае выкарыстанне торфапакладаў у нас, на Беласточчыне? Трэба проста сказаць, што да апошняга часу — вельмі дрэнна. У найбольш вядомым мне Гайнаўскім павеце, нягледзячы на значную колькасць тарфяных балот, плошча якіх вызначана прыблізна на каля 1 700 га, здабыча торфу ў 1955 г не перавышала 10—15 тон. А гэта значыць, што на кожнага жыхара павета прыходзіцца толькі каля 200 грам торфу. Здаецца не было-б многа нават тады, калі-б колькасць здабычы торфу ўзрасла хоць у 1 000 разоў!

Павет мае да гэтага ўсе магчымасці Каб не галаслоўіць прывяду некаторыя даныя вядомых месцанараджэнняў торфу:

Мясцовасць	Плошча га.	Таўшчыня м.	Іншыя даныя
1. Бабіна Гара	200	1. 5—2	На захад ад Семяноўкі, чыгуначн. сувязь.
2 Белавежа	100	0, 5—1	Блізка шасэ і чыгунка.
3 Вітава	150	1—1, 2	На захад ад вёскі, 6 км. да шасэ на Кляшчэлі, 1 км. ад чыгункі.
4. Кляшчэлі	50	0, 5—1	На поўдзень і ўсход ад пасёлка, шасэ, чыгунка на месцы.
5. Адрынкі	250	—„—	На поўнач ад вёскі, трансп. сувязь дрэнная.
6. Лука	100	—„—	- „ - усход - „ - па р. Нарва.
7 Ажэшкова	80	1—1, 2	6 км ад Гайнаўкі.
8. Тапаркі	300	0, 5—2	На поўдзень ад вёскі, 10 км да шасэ.
9. Тыневічы	400	1—1, 5	Праз балоты ідзе шасэ Нарва — Бельск,
10. Юдзянка	80	1—1, 5	Ускраіна Гайнаўкі.

Апрача гэтага, меншыя торфапаклады (20–50 га) знаходзяцца ў Трасцяніцы, Белках, Агародніках, Нараўцы, Чаромсе і многіх іншых вёсках.

Аўтар не прэтэндуе на поўныя і дакладныя даныя вышэй указаных месцанараджэнняў торфу, і каб прыступіць да іх эксплуатацыі, неабходна правесці значна дакладнейшыя доследы (колькасці, якасці, таўшчыні) торфапакладаў, эксплуатацыйных магчымасцей, эканамічнай выгады і г. д. У той ці іншай меры, прыдатнымі здаюцца торфапаклады ў такіх мясцовасцях, як: Бабіна Гара, Тапаркі і Тыневічы Ва ўрочышчы Бабіна Гара ля Семяноўкі, торф быў ужо часткова эксплуатаваны ў 1939–41 г.г. Сухі торф вывозіўся па чыгунцы ў Гайнаўку. І ў сучасны момант ён там вельмі патрэбны, як паліва для электрастанцыі дрэваапрацоўчага камбіната імя Мархлеўскага.

Месцанараджэнне торфу ў Тапарках хоць пры няпоўнай механізацыі работ, змагло-б забяспечыць патрэбы сялян у паліве поўднёва-заходняй часткі павета. Значную цікавасць складае вялікае торфабалота ў Тыневічах, якое раздзяляецца шасэйнай дарогай і знаходзіцца, ў найменш лясістай частцы павета.

Неабходна падкрэсліць, што не толькі тут, але амаль ва ўсіх Грамадскіх радах адчуваецца недахоп у дрэве Прыватныя лясы Гайнаўскага павета ўжо вельмі знішчаны і торф мог-бы служыць добрым мясцовым замеңнікам. Адна тона сухога торфу замяняе 2 тоны дрэва, а адна тона торфабрыкетаў — 3—4 тоны дрэва Уся бяда ў тым, што мясцовае насельніцтва па звычцы карыстаецца выключна дрэвам.

Толькі паасобныя «смельчакі» у Тыневічах, Трасцяніцы і ў некалькіх другіх вёсках, капаюць торф да апалкі Аднак эксплуатацыя яго адбываецца вельмі нерацыянальна. Праз некалькі гадоў усё балота пакрываецца невялікімі ямкамі і аказваецца не прыдатным ані для далейшых распрацовак, ані для пасьбы жывёлы. Таму справа істотнай арганізацыі торфараспрацовак, асабліва на малых сялянскіх участках, мае вялікае значэнне.

У сучасны момант, калі асабліва адчуваецца недахоп вуглю на вёсцы, трэба ўдзяліць больш увагі мясцовым відам паліва - ў першую чаргу, найтаннейшаму — торфу.

В. ЮЗВЮК.

Балгарыя — шахцёрскі пасёлак каля шахты Пірын.

З гісторыі Беларусі

Фарміраванне беларускай народнасці

Народнасць як гістарычная агульнасць людзей складваецца ў перыяд пераходу ад першабытна-абшчыннага ладу да класавага грамадства, калі родава-племянныя аб'яднанні зліваюцца ў больш устойлівыя этнічныя аб'яднанні, дзе плямёны трацяць сваю адасобленасць і самастойнасць. Як гістарычна склаўшаяся агульнасць людзей народнасць мае сваёй эканамічнай асновай дакапіталістычныя вытворчыя адносіны.

З ліквідацыяй феадалізма і развіццём капіталізма народнасці складваюцца ў нацыі.

Старажытнаруская народнасць у IX—XI ст. ст. ужо мела адзіную мову (пры наяўнасці мясцовых дыялектаў), адзіную тэрыторыю і элементы эканамічнай і культурнай агульнасці, якія былі магчымы на ранняй стадыі феадалізма. Дзяржаўная агульнасць таксама садзейнічала адзінству старажытнарускай народнасці.

Далейшае гістарычнае развіццё Русі павяло да ўмацавання і расшырэння дыялектных і іншых мясцовых асаблівасцей, якія існавалі на асобных тэрыторыях Русі і раней. На аснове старажытнарускай народнасці к канцу XIII — пачатку XIV ст. пачалі складвацца тры брацкія народнасці — вялікаруская (руская), украінская і беларуская.

Гэта дыферэнцыяцыя старажытнарускай народнасці вызначалася тымі ўмовамі, якія стварыліся ў перыяд феадальнай раздробленасці. У асобных княствах узніклі і пачалі развівацца мясцовыя, палітычныя і эканамічныя цэнтры. Пад уплывам гэтага асаблівасці мовы, матэрыяльнай культуры і быту ў розных землях Русі атрымалі больш яркае адлюстраванне. Далейшае развіццё мясцовыя асаблівасці атрымалі з XIII ст., калі поўначна-ўсходняя і значная частка поўднёва-заходняй Русі падпалі пад уладу татара-мангольскіх заваёўнікаў, а заходнія землі былі захоплены літоўскімі князямі.

Такім чынам, частка старажытнарускай народнасці, якая насяляла заходнія землі, аказвалася палітычна адарванай ад астатняй Русі.

Побач з адасабленнем заходняй (беларусаў), поўночна-ўсходняй (рускіх) і поўднёва-заходняй (украінцаў) галін старажытнарускай народнасці адбываўся працэс нарастання ўнутраных сувязей і зносін унутры кожнай з іх. Гэты працэс быў вынікам росту гарадоў, развіцця рамяства, гандлю і сельскай гаспадаркі ў перыяд XIV—XVI ст. ст. На аснове абмену, які развіваўся паміж асобнымі абласцямі, і паступова растучага таварнага абароту на тэрыторыі фарміруючайся беларускай народнасці пачалі згладжвацца мясцовыя асаблівасці і адрозненні, пачала складвацца адна народнасць,

БЕЛАРУСЫ Ў ШЧЭЦІНЕ

Шчэцін — горад немалы. У ім пражывае больш 250 тысяч жыхараў. Вечарам вуліцы цэнтра горада ясна асветлены. Шырокімі тратуарамі ідуць натоўпы народа.

— Хто ў кіно, хто ў тэатр, хто ў кафэ каб паслухаць моднай джэзавай музыкі. Апрача польскай мовы часта чуецца іншыя. Штосьці зацікавіла трох англійскіх матросаў. — ды яны разгутарыліся па-свойму.

Фіноў пусцілі без чаргі да касы кіно. Падзякавалі яны незнаёмым людзям шчырым усмехам. Багатыя крамныя выставы цягнуць як магніт, грамадзяцца пры іх прахожыя. Хутка і ажыўлёна плыве тут жыццё. Няма чаму здзіўляцца — партовы горад. Тут магутныя краны выгружаюць тавары з усяго свету. Тут і людзі з усяго свету.

У міжнароднай кнігарні пануе ціішыня. Пажылы грамадзянін перабірае кнігі на полках. Вусаты касір падлічвае грошы. — Есць у вас беларуская літаратура?

Прадавец прыглядзеўся мне зукосу і па хвіліне адказаў:

— Нічога не маем...

Паглядзеў я яшчэ на полку з слоўнікамі: Руска- чэркескі, Руска-кабардзінскі, Руска-латышскі, Дацка-нямецкі, Руска-іспанскі і г. д.

— Тутака, нічога не знайшоў і прафесар Лашкевіч — звярнуўся да мяне незнаёмы грамадзянін перабіраючы кніжкі на полках.

— Вы ведаеце яго? Гэта былы дырэктар беларускай гімназіі, жыве цяпер ля Шчэціна ў Асове.

Узяў я таксі і паехаў да прафесара. На сустрач выйшаў акуратна, хаця проста, апрануты чалавек: валасы ў яго пасівелыя, твар суровы. Як толькі пачуў земляка так і адразу недзе сумнасць прапала.

Адольф Ляшкевіч пражывае тут гадоў з дзесяць. Так, праўда быў дырэктарам беларускай сярэдняй школы ў Ваўкавыску. А яшчэ перад вайной вучыў беларускай мовы ў польскіх школах. Арганізаваў у той час беларускія гурткі. Ляшкевіч стаў успамінаць. — Цяжкія былі часы, называлі мяне слугой Масквы. А моладзь хацела вучыцца па-свойму...

— У старой Вілейцы і Маладзечне — гаворыць Ляшкевіч — яшчэ за санацыі наша школа выстаўляла п'есы: «Паўлінка», «Па рэвізіі» і «Модны шляхціц». Стаў прыпамінаць знаёмыя вершы.

Я ў тую хвіліну «запаў» глыбока ў фатэль, каб не перарываць таго настрою які запанаваў у пакоі.

З поўгадзіны чытаў Ляшкевіч. Здзіўляўся я яго памяці.

— Прыпамінаеце вы Тарашкевіча — нашага беларускага комуніста, пасла на польскі сейм у дваццатых гадах?... — раптоўна звярнуўся да мяне прафесар

— Добры з яго быў паэт, «Пана Тадэўша» у турме перакладаў. Прапаў дзесьці без ведама... За другога пасла беларуса — Валыньца — цягалі мяне да пракурора. Волынец не на адным сходзе казаў, што ў школах беларускімі кнігамі паляць у печах, што польскі ўрад не прыймае скарг людзей і не дае магчымасці вучыць на роднай мове.

— Цягалі мяне каб я сведкай быў, што Валынец выступаў супраць дзяржавы.

— А вы дзе цяпер працуеце? — пытаю Ляшкевіча.

— У порце — вучу матросаў.

— Не сумна вам за беларускай школай? Іх ужо многа ў Польшчы, і ўсё-ж не хапае настаўнікаў.

— Так, сумна — згадзіўся Ляшкевіч. — Аднак прывык да Шчэціна, да порта, і дом у мяне не благі, з агародам.

— А вы не паехалі-б зноў вучыць?

Ляшкевіч біўся з сваімі думкамі і ўрэшце сказаў.

— Хто ведае, можа...

А за хвіліну пачуў я што хоча ён змяніць тэму. Кажа да мяне:

— У нас у порце ёсць беларусы на караблях. Хаця-бы Нікалаюк, добры афіцэр, любяць яго ўсе. Пазнаёмцеся з ім.

Яшчэ я даведаўся, што прафесар збірае беларускія народныя песні і мы развіталіся.

Не ўспеў я дайсці да вуліцы, чую Ляшкевіч кліча мяне.

— Знаеце што, напішу я да сваіх сяброў — настаўнікаў. Жывуць яны недалёка. У Шчэцін у жыве Лявон Заёнц, у Шчэціне — Юрыцка і іншыя. Можа мы сарганізуем гурток. Можа і тут патрапім стварыць культурнае жыццё.

— Нікалаюк? Ён намеснік капітана на параходзе «Велюнь» — кажа дырэктар «Польскай жэглюгі морскай».

— А як ён у вас працуе?

— Гэта адзін з наймалодшых афіцэраў нашага флота. Да «гандлёвай» перайшоў проста з «ваеннай», дзе з'яўляўся адным з найлепшых. Каманда яго парахода лічыцца лепшай. Любяць яго матросы і афіцэры, адсылаем яго цяпер на двухгадавы курс ЦК ПЗПР.

Пазнаёміўся я з Васілём Нікалаюкам. З яго сапраўды марскі воўк. Параход яго стаяў у доке на рамонце. Прыйшлося з Васілём пагутарыць на зямлі.

Дома, у Гусаках толькі маці і сястра. Зямлі пяць гектараў. Цяжка ім.

— А бацька?

Бацьку ў 1943 годзе расстралялі фашысты за сувязь з партызанамі.

— Шкада, што ён не жыве — успамінае Вася. Заўсёды мне казаў. — Сынок, усё аддам, каб вучыць цябе. Хачу, каб ты лепш чым я біўся за свабоду.

Толькі настаўнік смяўся з бацькі.

— Ты свайго Ваську высылай вучыцца да большэвікоў.

— Эх, падумаў я — жыў-бы так бацька Васі, меў-бы з чаго цешыцца. Ён ніколі нават і не падумаў, што сын будзе афіцэрам марского флота, да таго добрым афіцэрам, прыкладным.

Быў вечар. У порце, хоць ужо і позна, — пануе рух. З люкаў караблёў выгружаюць тавары. Праплывае міма нас нямецкі карабль загружаны дошкамі, аж па капітанскі масток.

— Можа яны з нашых лясоў, — засмяяўся Вася. — Паеду цяпер дамоў у отпуск — кажа — раскажу суседам і сябрам як заграніцай жывуць людзі. Як у багатых Гельсінках тысячы беспрацоўных жыве ў бункерах, якія асталіся з вайны. Несалодкае там жыццё.

Васю, хоць ён і матрос, цяне да дому, хоча паараць зямлю, пакасіць ураджай, памоч маці. Такога сына як ён кожная маці хацела-б мець.

Вася расказаў мне яшчэ пра марскую службу. Ён любіць яе.

Думаю, што чытачы «Нівы» прачытаюць яшчэ аб прыгодах Васі на марах і акіанах, аб песнях, якія сабраў Ляшкевіч, аб беларускіх гуртках, у шчэцінскім, аб новым жыцці нашых людзей у новай Польшчы.

А ЛАШУК.

Васіль Нікалаюк—намеснік капітана на параходзе «Велюнь».

З конкурсу „Нівы"

Наказ дачцы

Адныя бацькі калі выдавалі дачку замуж, далі ёй такі наказ каб хлеб мясіла датуль, пакуль сценка будзе мокрая, каб ніколі не выціралася мокрым ручніком, каб людзям ніколі не казала «божа дапамажы», а каб людзі ёй гэта гаварылі.

Надыйшло нейкае свята. Бацькі паклікалі дачку і зяця ў госці. Калі яны прыехалі, маці пытае ў дачкі:

— Ну дачушка, як-жа ты выконваеш нашы загады?

— Ой, мамачка, ніяк не магу сабе парадзіць — адказвае дачка. Калі мяшу хлеб — то дзіўлюся на сцяну, калі яна будзе мокрая, а яна заўсёды сухая, выціраюся заўсёды мокрым ручніком, а калі іду ў поле — то мне ніхто першы «божа дапамажы» не кажа, мушу я ўсім казаць.

— А дачка-ж ты мая. Не зразумела ты нашага загаду.

— Мясі хлеб датуль, пакуль не стане ў цябе лоб мокры, уставай найраней за ўсіх і тады ручнік будзе сухі, хадзі найраней у поле, тады табе людзі будуць першыя гаварыць «божа дапамажы», а не ты людзям.

Ад гэтага часу дачка пачала зусім інакш працаваць.

І гаспадарку нажыла лепшую, і жыццё пайшло іншым шляхам.

Абяцаны пасаг

Было, бацькі выдавалі сваю дачку замуж і паабяцалі зяцю ў пасаг пару валоў з возам. Пасля вяселля бацька запрог у воз пару невялікіх бычкоў і адправіў дачку з зяцем.

Праз тыдзень, па звычаю, папрасіў бацька дзяцей у гасціну. І вось надумалася маці спытаць дачку: — А як-жа табе даражэнькая жывецца?

— Няважна, мамачка — адказвае дачка. — Іванка мой якісь невясёлы, чагось злуе на мяне. Пасля вяселля, не ўспелі выехаці з вёскі, Іван стаў вымахваць бічом над валамі, ды прыгазарваць — «Гэй, гэй бычкі сукінай дачкі» і біч ом не па валах, а па маіх плячах. І так усю дарогу бычкоў паганяў, а мяне бізуном ляскаў ды прыгаварваў: «Гэй, гэй бычкі, — сукінай дачкі».

Маці расказала аб гэтым бацьку.

—Добра — кажа бацька.

Пасля гасціны, калі дачка з зяцем пачалі збірацца да хаты — бацька моўчкі выпраг зяцявы бычкі і запрог пару вялікіх, прыгожых валоў і кажа зяцю:

— Можаш ужо ехаць.

Паехалі. Нядоўга зноў было свята і зноў бацькі паклікалі дзяцей у госці

— Ну як цяпер жывецца, мілая дачушка? — пытае маці.

— Ой мамачка які ж ён цяпер добры, гэты мой Іванка. Лепшага не трэба. Калі вярталіся ад вас, з гасціны, зараз як толькі выехалі за вёску — Іванка стаў паганяць валы ды радасна прыгаварваць: «Гэй, гэй валы, у гасцях былі». Валоў бізуном паганяе, весела прыгаварвае, ды мяне раз у раз цалуе. Цалуе ды абнімае абнімае ды цалуе. І гэтак цэлую дарогу паганяў, але ні мяне ні валоў не біў.

Так бацьку не ўдалося ашукаць свайго зяця.

Прыслаў Аляксандр Данілавіч Гайнаўка.

якая, гаварыла на адной мове, мела сваю тэрыторыю і элементы культурнай і эканамічнай агульнасці.

Працэс падзелу старажытнарускай народнасці на асобныя галіны і адначасовага згладжвання мясцовых асаблівасцей унутры кожнай з гэтых галін быў доўгім. Пры адсутнасці нацыянальнага рынку і буйных эканамічных і культурных цэнтраў ён расцягнуўся на рад стагоддзяў. Складванне беларускай народнасці адбывалася ў XIV-XVI ст. ст. Гэтаму часу папярэднічаў падрыхтоўчы перыяд, калі пачыналі ужо фарміравацца асобныя элементы будучай народнасці, якія знаходзіліся пакуль яшчэ ў зачаткавым стане. Працэс яе далейшага развіцця працягваўся і пасля XVI ст. — аж да таго часу, калі беларуская народнасць пачала складвацца ў беларускую нацыю. Пры гэтым згладжванне мясцовых асаблівасцей у галіне мовы і культуры адбывалася хутчэй у гарадах і буйных мястэчках, чым у сельскіх мясцовасцях, дзе мясцовыя «гаворкі» былі вельмі жывучыя. Гэта з'яўлялася зусім заканамерным, бо гараджане былі больш уцягнуты ў абмен і ў таварныя адносіны, чым сяляне, якія жылі ў вёсках, эканамічна паміж сабой раз'еднаных.

К XIV ст. можна ўжо вызначыць некаторыя асаблівасці беларускай народнай мовы, якія заключаліся ў дзеканні (напр. „дзед"), цеканні („маці", „дзеці"), цвёрдым „р" („грэзь", „бяроза"), аканні („галава", „вада") і г. д. Побач з гэтымі фанетычнымі асаблівасцямі складваліся асаблівасці марфалагічныя і лексічныя, а таксама і асаблівасці ў граматычным ладзе фарміраваўшайся беларускай мовы. З цягам часу яны пранікалі і ў пісьмовую мову. У пісьменнасці Літоўскага княства ўжывалася так званая «руская» мова, у якой злучаліся элементы ўсіх трох складаўшыхся тады ўсходнеславянскіх моваў пры значным пераважанні беларускіх элементаў. У XIV—XVI ст. ст. гэтая мова стала мовай афіцыяльных актаў Літоўскай дзяржавы і іншых юрыдычных дакументаў. На ёй-жа пісаліся летапісы, аповесці, павучэнні і іншыя літаратурныя творы.

Мова фарміраваўшайся беларускай народнасці мела сваёй асновай старажытнарускую мову. Найбольш жывучымі і ўстойлівымі аказаліся словы старажытнарускай мовы, якія былі звязаны са старажытнарускай народнай гутарковай мовай. Наадварот, тыя словы старажытнарускай мовы, якія мелі кніжнае паходжанне, пачалі выцясняцца словамі народнага паходжання. Асабліва гэта стала прыкметным з канца XIV ст., калі пісьменнасць пачала пашырацца сярод свецкага насельніцтва, галоўным чынам сярод гараджан і шляхты.

Фарміраванне беларускай народнасці працякала на значнай кампактнай тэрыторыі, абмежаванай з захаду рэкамі Заходнім Бугам і Бабром, на поўначы — Заходняй Дзвіной, на ўсходзе — Сожам і яго левымі прытокамі, на поўдні — Прыпяццю.

А писаръ земскии маеть по руску
литерами и словы рускими вси листы выписы и позвы писати
а не иншимъ езыкомъ и словы

Артыкул Літоўскага Статута 1588 г, які аб'яўляў «рускую» (беларускую) мову афіцыяльнай дзяржаўнай мовай: «А пісар земскій маець по руску ліцерамі і словы рускімі всі лісты выпісы і позвы пісаці, а не іншым языком і словы».

У верасні г. г. на экранах польскіх кінотэатраў будзе дэманстравацца новы савецкі мастацкі кінофільм «Маці». На здымку: Вера Марэцкая стварыла незабыўны вобраз гераіні кінофільма.

ЦАФ — ЦВФ.

Праф. В. Ф. ВАСЮЦІН

Геаграфія еўрапейскай часткі
Савецкага Саюза ў шостай пяцігодцы

У Савецкім Саюзе звяртаецца вялікую ўвагу на правільнае размяшчэнне прадукцыйных сіл ва ўсёй краіне, прыбліжэнне прамысловасці да крыніц сыравіны і паліва. Дзякуючы гэтаму, забяспечваецца развіццё эканомікі ўсіх рэспублік СССР і безупыннае ўзмацненне эканамічнай магутнасці шматнацыянальнай савецкай дзяржавы.

У гады шостай пяцігодкі, як вядома, асабліва важным з'яўляецца асваенне багаццяў прыроды ва ўсходніх раёнах, а апрача таго ў плане гэтай пяцігодкі вырашаюцца праблемы далейшага развіцця гаспадаркі заходняй часткі СССР.

Найбольш важнай для гэтай часткі краіны — з'яўляецца праблема паліўна-энергетычная. У раёнах еўрапейскай часткі СССР сканцэнтравана каля 3/4 усёй прамысловай прадукцыі цэлай краіны, здабыча вугалю складае большую палову ўсесаюзнай здабычы, а штогод у заходнюю частку СССР трэба прывозіць каля 14 мільёнаў тон вугалю з часткі ўсходняй, што з'яўляецца нявыгадным і яўна нерацыянальным.

Апрача вугалю, высокую эканамічную эфектыўнасць дае выкарыстанне прыроднага газу, нафты і гідраэнергіі.

Дзеля таго у шостай пяцігодцы прадугледжваецца паскоранае развіццё гэтых галін у раёнах еўрапейскай часткі СССР дэфіцытнай па паліву і электраэнергіі.

У гады шостай пяцігодкі прадукцыя газу ў СССР павялічыцца амаль у 4 разы і ў 1960 г. будзе яна складаць 40 мільярдаў кубічных метр ў. Амаль усе разведаныя запасы газу залягаюць таксама на тэрыторыі еўрапейскай часткі СССР.

У шостай пяцігодцы будзе тут праведзена каля 9 тысяч кіламетраў новых магістральных газаправодаў У гэтых раёнах размешчаны асноўныя нафтавыя багацці краіны. Пасля вайны змянілася таксама геаграфічнае размяшчэнне нафтавай прамысловасці. Паўстаў новы урала-волжскі прамысловы раён, які цяпер дае звыш 57 працэнтаў нафты здабыванай у цэлай краіне, а ў 1960 годзе гэты самы раён будзе дастаўляць 75 працэнтаў. Асабліва хутка ўзрастае здабыча нафты ў Башкірскай і Татарскай аўтаномных рэспубліках.

Ужо цяпер Башкірская рэспубліка дае больш нафты чым славуты Бакінскі раён — да нядаўна яшчэ галоўная нафтавая база краіны, аднак Татарыя на працягу аднаго-двух гадоў апярэдзіць і Башкірыю, і Баку.

Па здабыванню нафты яна будзе займаць першае месца ў СССР. У гады пятай пяцігодкі здабыча нафты ў СССР павялічылася на 87 працэнтаў, а ў гады шостай пяцігодкі яна павялічыцца на 91 працэнт і ўжо ў 1960 годзе СССР будзе здабываць 135 мільёнаў тон. Дзеля таго, каб заспакоіць патрэбы ў паліве заходняй часткі Савецкага Саюза на шматлікіх рэках еўрапейскіх раёнаў шырока разгорнута будаўніцтва гідраэлектрастанцый. Напрыклад: на рацэ Волзе да вайны былі пабудаваны тры гідраэлектрастанцыі. Цяпер там будуецца яшчэ тры: Горкаўская, Куйбышэўская і Сталінградская, а ў недалёкай будучыні пабудуецца Чэбаксарскую і Саратаўскую. Гідраэлектрастанцыі будуюцца таксама на Каме, Дняпры і іншых рэках еўрапейскай часткі Савецкага Саюза.

Нядаўна на рацэ Каме — прыток Волгі — пачала дзейнічаць Молатаўская ГЭС, будуецца таксама Воткінская ГЭС і пачнецца пабудова Ніжне-камскай аб моцы 900 тысяч кіловатаў. Гідраэлектрастанцыі на рэках Волзе і Каме будуць выпрацоўваць ад 60—65 мільярдаў кіловат-гадзін таннай электраэнергіі, гэта значыць столькі, колькі выпрацоўваюць усе гідраэлектрастанцыі Канады.

На рацэ Днепр — апрача працуючай ужо гідраэлектрастанцыі Днепрагэс, — завяршаецца пабудова Каходскай ГЭС, будуецца Днепрадзержынская і Крэмянчугская ГЭС і, ужо ў гадах шостай пяцігодкі пачнецца пабудова Конеўскай ГЭС.

Апрача гэтых — будуецца шмат іншых буйных гідраэлектрастанцый як:Дарыяльская— на рацэ Тэрэк, сем гідраэлектрастанцый у Грузіі, некалькі ў Арменіі, адна на рацэ Кура ў Азербайджане, у Малдавіі—Каменская ГЭС, у Беларусі — Віцебская ГЭС, Літве — Каўнаская, Латвіі — Блявінская і пяць гідраэлектрастанцый у Карэла-Фінскай рэспубліцы.

У заходняй частцы СССР пастаўлены вялікія заданні перад вугальнай прамысловасцю Усё больш і больш развіваюцца Падмаскоўскі і Пячорскі басейны. а ў Заходняй Украіне ствараецца новая вугальная база (Львоўска-валынскі басейн). Нягледзячы аднак на гэта — найбольш надзеі па-ранейшаму ўскладаецца на стары Данецкі басейн. Іменна, гэты басейн павінен забяспечыць у паліва ўсю еўрапейскую частку СССР

У 1960 г. здабыча вугалю ў Данецкім басейне будзе складаць 212 мільёнаў тон, гэта значыць столькі, — колькі цяпер здабываецца ў цэлай Англіі Здабыча газу, нафты, вугалю, торфу, лупняку, выпрацоўка электраэнергіі на гідралічных, цеплавых і атамных станцыях еўрапейскай часткі СССР будзе даведзена да такога ўзроўню, каб можна было забяспечыць цеплаэнергіяй усе галіны гаспадаркі існуючыя на гэтай тэрыторыі, без дастаўкі вугалю з усходніх басейнаў.

Галоўнай металургічнай базай у шостай пяцігодцы будзе па-ранейшаму Поўднёвая Украіна.

У 1960 г. будзе тут выплаўляцца столькі чорных металаў колькі выплаўлялася ў 1955 г. у Англіі і Францыі разам. Штораз больш і шырэй выкарыстоўваецца магнітагорскую анамалію, геалагічныя пакладаы якой складаюць 40 працэнтаў сусветных пакладаў гэтых руд.

У еўрапейскай поўночнай часцы Расійскай Федэрацыйнай Сацыялістычнай Рэспублікі закончваецца пабудова новага Чарапавецкага металургічнага камбіната, а ў Закаўказі (Грузія і Азербайджан) — новай металургічнай базы, у Сталінградзе, Туле, Ліпецку і Маскоўскай вобласці — усё больш павялічваецца колькасць выплаўленых металаў. Калі разыходзіцца аб машынабудаўнічую прамысловасць — то яна пераважна займае Урал і еўрапейскую частку Савецкага Саюза. Пабудова машынабудаўнічых заводаў у гады шостай пяцігодкі ў пераважнасці будзе адбывацца ва ўсходніх раёнах, але апрача таго развіваецца яна таксама і ў заходняй часцы СССР, а асабліва ў нацыянальных рэспубліках: Беларускай, Літоўскай, Латвійскай, Эстонскай, Малдаўскай, Марыйскай, Мардаўскай і Чувашскай

У плане шостай пяцігодкі намечаны вялікія змены ў лясной і цэлюлёзна-папяровай прамысловасці. Дагэтуль усе лесанарыхтоўкі адбываліся пераважна ў раёнах еўрапейскай часткі Савецкага Саюза, таму што найвялікшыя лясы, якія знаходзяцца ў Сібіры, на Далёкім Усходзе, Урале і на поўначы еўрапейскай часткі, з'яўляліся амаль недаступнымі па прычыне слабаразвітай сеткі чыгунак і малалічнага насельніцтва.

Аднак з той прычыны, што лясныя масівы маюць водаахоўнае значэнне — далейшыя лесанарыхтоўкі ў раёнах еўрапейскай часткі Савецкага Саюза будуць значна абмежаваны.

Галоўныя намаганні накіравана на развіццё лесанарыхтовак у вялікіх лясах Урала, Сібіры, і еўрапейскай поўначы. Амаль таксама маецца справа з цэлюлёза-папяровай прамысловасцю. У сучасны момант усе яе прадпрыемствы згрупаваны пераважна ў еўрапейскай частцы СССР і на Урале. Ва ўсходняй частцы СССР будуць пабудаваны новыя заводы. Папяровая прамысловасць у еўрапейскай частцы СССР будзе развівацца на базе ўжо існуючых заводаў.

Змяняецца таксама развіццё і размяшчэнне тэкстыльнай прамысловасці. Калі ў 1955 г. выпрацавана 5,9 мільярдаў метраў баваўняных тканін, то ў 1960 г. выпрацуецца 7,3 мільярдаў метраў, у выніку чаго СССР будзе займаць другое месца ў сусветнай прадукцыі, а ў сувязі з гэтым, наближыцца да ўзроўню ЗША.

Найбольш баваўняных тканін — 9/10 агульнай колькасці, — выпрацоўваюць прадпрыемствы цэнтральных раёнаў еўрапейскай часткі СССР. У поўднёвых раёнах гэтай часткі СССР пабудуецца некалькі буйных камбінатаў. Між іншым у Камышыне, Энгельсе, Краснадары, Херсоне і Мінгечаўры.

У заходняй часцы Савецкага Саюза развіваецца шарсцяная і ільняная прамысловасць. Будуюцца заводы штучнага валакна.

Раёны еўрапейскай часткі СССР з'яўляюцца галоўным цэнтрам шматлікіх прадуктаў кармавой прамысловасці, асабліва цукру, малочных прадуктаў, рыбы, гароднiны і фруктавых кансерваў

У 1955 г СССР прадукавана 3,4 мільёны тон цукру-пяску, а ў 1960 годзе прадукцыя яго прадугледжваецца на звыш 6,5 мільёны тон.

Такім чынам СССР будзе займаць першае месца ў сусветным маштабе не толькі па прадукцыі цукру з буракоў, але наогул уключаючы таксама прадукцыю трысняговага цукру Каля 94 працэнтаў цукру выпрацоўваюць Украіна і цэнтральныя раёны еўрапейскай часткі СССР У шостай пяцігодцы, выпрацоўка цукру павялічыцца на 91 працэнтаў.

Да развіцця прадукцыі асабліва прычыняюцца: Украіна, цэнтральныя раёны Малдаўскай, Беларускай, Літоўскай і Латвійскай рэспублік, дзе, безумоўна, спрыяльныя ўмосы для вырошчвання цукровых буракоў.

У гадах шостай пяцігодкі лоўля рыб у СССР узрасце з 2,7 да 4,2 мільёнаў тон. У сучасны момант Савецкі Саюз займае другое месца пасля Японіі, а ў 1960 годзе магчыма што ўзнімецца на першае месца. Ва ўнутраных морах СССР вылоўліваецца шмат высокаякаснай і высокацэннай чырвонай рыбы Галоўнымі базамі лоўлі рыб з'яўляюцца моры еўрапейскай часткі краіны: Барэнтса, Каспійскае, Азоўскае, Чорнае і Балтыйскае.

Незалежна ад таго, што ўсё больш і больш развіваецца лоўля рыб на Далёкім Усходзе — у еўрапейскай частцы СССР яна таксама павялічваецца. Калі ў 1955 г. складала яна 67 працэнтаў агульнай вылоўліванай рыбы ў краіне— то ў 1960 г. узрасце да 71 працэнтаў.

Аб вялікім узросце рыбалоўлі можа сведчыць той факт, што ў 1960 г толькі ў Мурманску будзе вылоўлівацца да 1,5 мільёна тон рыбы, гэта значыць паўтара раза больш, чым у Канадзе...

Вось такія мерапрыемствы намечаны ў шостай пяцігодцы адыйграюць вялікую ролю ў развіцці індустрыі ў заходняй частцы СССР, якая цяпер з'яўляецца галоўнай прамысловай і сельскагаспадарчай базай краіны, і ў якой сканцэнтравана пераважная большасць насельніцтва Савецкага Саюза.

ВАСІЛЬ БАРШЧЭЎСКІ

(2)

На такія рэплікі дзядзькі Мішка не стаў пярэчыць, ён згадзіўся ехаць у сваты.

Старэнькая Мішкава кабыла ледзь цягнула рыпаючы воз па пясчанай дарозе. На возе, адзеты ў найлепшую сваю вопратку, пабрыты, з кепкаю на бакір сядзеў сам Мішка. Побач яго, з лейцамі і доўгаю пугаю ў руках, важна сядзеў дзядзька Піліп. Яны ехалі ў сваты.

— Ты толькі асцярагайся, каб не ўпіцца — перасцерагаў Мішку дзядзька.—Я тваю манеру ведаю. Калі дарвешся да гарэлкі, то зараз нажлопаешся, што языком павярнуць не зможаш. Такім спосабам усю нашую справу можаш сапсаваць. Языком не балбачы лішняга, застаў гэта ўжо мне. А калі ўжо вып'ем, а я, з яе бацькамі выйду у другі пакой на перагаворы, тады можаш прысесці да яе, пагаварыць, а то і ўскубнуць трэба, каб не падумала, што ты нейкі там цямця-лямця.

— Добра ўжо, добра, а то мне і без самагонкі ў галаве круціцца ад вашых указанняў — перабіў Мішка.

Калі за ўзгоркам паказалася сяло Гушчавіны, дзядзька спыніў кабылу, выняў з палукашка чвэртку «выбаровай» і ўзяўшы кабылу за храпы сілаю ўліў ёй у горла гарэлку.

— Жвавейша будзе — растлумачыў ён здзіўленаму Мішцы. Няхай пабачаць гушчавінцы, што нашыя коні не абы што, арлы а не коні!

Закелзаўшы кабылу дзядзька сеў на воз і, шалясну ўшы некалькі раз пугаю, крыкнуў: — Но, пашла, «маланка»!

Кабыла заборсаўшы па пяску нагамі, кранула трухцікам.

Уехалі ў вёску. Дзядзька падняўшы высока рукі нацягваў лейцы і ўдаваў, што ўстрымлівае разгарачанага каня.

Уехаўшы на падворак будучага Мішкавага цесьця дзядзька закрычаў так, каб у хаце пачулі:

— Ппррр — «маланка», стрымаць цябе не можна, дурная!...

— Чаго добрага, яшчэ людзям будынкі паразвальваеш, разбрыкалася.

У той час выйшоў з хаты бацька Груні — Сцяпан.

— Гэта якія добрыя ветры прынеслі цябе, Піліп, у маю прыстань? — запытаў ён жартоўна у дзядзькі, падаючы яму руку.

— А вось плывем, Сцяпанка даражэнькі, сваім корабам па божым свеце з мэтай пакупкі асаблівага тавару. Вось і заплылі мы ў тваю прыстань, а мо' у цябе што-небудзь знойдзецца.

— Ну добра, аб гэтым пасля пагаворым, — адказаў Сцяпан, а цяпер, калі ласка, уваходзьце ў хату. — Дзядзька Піліп таўкануў локцям Мішку пад рэбры і шматзначна шапнуў: «трымайся»!

Яны накіраваліся ў хату. Калі толькі пераступілі парог адразу спыніліся і ў нерашучасці пераступалі з нагі на ногу. Сцяпан азірнуўся на іх са здзіўленнем.

— Заходзьце далей — сказаў ён, чаго топчацеся ля парога,як тыя коні ля жолабаў.

Дзядзька Піліп, задраўшы галаў, вымоўна зірнуў на бэльку, даючы зразумець, што без асаблівага запрашэння яны за яго не перайдуць. Сцяпан адразу змікіціў ў чым справа. і што гэта за купцы.

— Ганулявая! — гукнуў ён на жонку, якая штосьці рабіла ў другім пакоі. — Ідзі, прасі дарагіх гасцей у пакоі, ды накрывай стол чым хутчэй.

У кухню ўвайшла расчырванелая Ганулявая, ужо пажылая жанчына. У руках яна няслa талерку з хлебам і соллю.

— Калі ласка, дарагія гасцейкі, — залепетала яна, — просім заходзіць у нашыя скромныя пакоі, ды не ганьбаваць нашым хлебам і соллю.

Дзядзька Піліп скінуўшы кепку сагнуўся ў дугу ў нізкім паклоні перад Ганулявай, затым усе ўвайшлі ў пакой і разселіся за шырокім сталом у покуці.

Мішка выкарыстаў момант, калі Сцяпан з Ганулявай выйшлі ў другі пакой, нахіліўся да дзядзькі і шапнуў: — А дзе-ж яна, самая, Груня?

— Не гарачыся — асадзіў яго дзядзька, — сядзі, ды маўчы.

Тымчасам у пакой увайшоў Сцяпан. Завязалася турботная гутарка аб надвор'і, леташніх ураджаях і г. д. З кухні даносіўся смакавіты пах яечні. Ва ўсёй хаце адчувалася якуюсь турботную ўрачыстасць.

Раптам адчыніліся дзверы ў пакой, нясучы ў талерках закуску ўвайшла засаромленая, пачырванелая, маладая дзяўчына. Гэта была Груня. Увайшоўшы яна нізка пакланілася гасцям і ставячы на стол закуску прамовіла:

— Частуйцеся, калі ласка, а калі нясмачна дык выбачайце, чым хата багата, тым рада.

Мішка аж прыўстаў за сталом. З першага выгляду Груня яму спадабалася.

Працяг будзе.

Гэта і ёсць дружба...

Было гэта 18 ліпеня 1955 года. Дзень быў сонечны, гарачы. Рака так і прынаджвала да сябе асвяжаючай вадой. Малады жаўнер польскага войска Раман Мілянюк — народжаны ў Беластоку доўга не надумваўся. Ужо праз хвіліну яго мундзір ляжаў на траве, а ён сам выпрастаўшы рукі, скочыў з мастка ў ваду. Рака ў гэтым месцы была глыбокая, ток вады—вельмі шпаркі. Мілянюк раскошна рэзаў сваім целам фарфатэр ракі і ныраў. Але што гэта? Ногі заплёнталіся, нешта цягнула яго ўніз ракі. Мабыць натрапіў ён на скруткі тэлефоннага дроту, які ляжаў на дне ракі яшчэ ад вайны? Іменна ў іх заплёнталіся ногі Мілянюка. Ён пачаў таніцца ў шпаркім фарфатэры.

На здымку: совецкі салдат Павел Якунін і салдат польскі Раман Мілянюк.

Мілянюк пачаў ныраць, стараўся вызваліць ногі — дарма. Дарма клікаў дапамогу — абяссілеў. Вада залівала яму рот і лёгкія — таніўся.

На шасэ паказаўся самаход. Раптам стралою выскачыў з яго совецкі салдат. Надумвацца не было калі. Скінуў боты, шапку і ў мундзіры кінуўся ў ваду, потым некалькі паваротаў рукамі і даплыў да месца, дзе толькі што акунуўся Мілянюк. Праз нейкі час нічога не было відаць.

І вось, калі здавалася б грозная рака назаўсёды забрала ўжо двое людзей — на паверхні вады паказаўся совецкі салдат буксіруючы да берага непрытомнага Мілянюка.

Такім чынам Павел Якунін выратаваў Рамана Мілянюка ад смерці.

А. ОМІЛЬЯНОВІЧ

Нашы карэспандэнты і чытачы пішуць

Szanowna Redakcjo!

Piszę po polsku, bo języka białoruskiego nie znam w tym stopniu, żeby móc nim bezbłędnie się posługiwać. Uważam się za Polaka i w domu od urodzenia słyszałem tylko język polski. Mój ojciec jednak zna mowę białoruską a dziadek, który już nie żyje nie znał w ogóle polskiego języka a rozmawiał tylko po białorusku. Niezależnie od tego uważał się za Polaka i był mocno przywiązany do swojej Ojczyzny.

Będąc synem Polski i Białorusi mogę i powinienem pracować na rzecz przyjaźni obu naszych bratnich słowiańskich narodów które pozbyły się pijawek w postaci jaśnie panów — obszarników i kapitalistów.

Interesy ludu pracującego są wspólne, bez względu na narodowość. A pomiędzy narodami prawdziwie wolnymi nie może być nacjonalizmu a tylko wspólne interesy.

Wysuwam propozycję, żeby Białoruskie Tow. Społeczno-Kulturalne zorganizowało w Polsce białoruską księgarnię wysyłkową. Księgarnia taka zaopatrzona w odpowiednie książki mogłaby za zaliczeniem pocztowym lub inaczej wysyłać swoim czytelnikom potrzebne im książki. Książek białoruskich pragną nie tylko Białorusini, ale i liczni Polacy znający mowę białoruską a pochodzący z Zachodniej Białorusi. Wielu takich Polaków i Białorusinów zamieszkuje na terenie województw zachodnich. Księgarnia taka miałaby wielką rolę do spełnienia szczególnie w upowszechnieniu kultury białoruskiej.

Ja od 1944 roku nie mogę nigdzie nabyć książek w języku białoruskim a szczególnie tak lubianych przeze mnie utworów: J. Kupały, J. Kołasa i wielu innych pisarzy i poetów Białorusi. Potrzebna mi jest również gramatyka białoruska i słownik.

Czas najwyższy na zbliżenie narodu polskiego do narodu białoruskiego nie na papierze i pustych deklaracjach, ale w codziennej praktyce. Jednym ze środków zbliżenia winna być właśnie białoruska książka.

Może redakcja „Niwy" poruszy to zagadnienie także w imieniu Polaków, przyjaciół Białorusinów, bo czas i pora ku temu odpowiednia.

„Niwa" na naszym terenie ukazała się dopiero w sierpniu i została życzliwie przyjęta przez tuteiszą ludność, wśród której w mieście i na wsi jest wiele osób znających język białoruski.

Kończąc mój list do redakcji, apeluję do wszystkich ażebyśmy w codziennej pracy umacniali fundamenty przyjaźni między narodem polskim i białoruskim, powinniśmy do końca wytępić w sobie i w społeczeństwie przejawy nacjonalizmu i wszelkiej dyskryminacji społecznej.

Roman P.
Słupsk, woj. Koszalin

Дарагая рэдакцыя!

Нядаўна мне ўдалося атрымаць нумар «Нівы», які справіў мне сапраўдную радасць. Але не думай, што «Ніву» я атрымаў у Зялёнай Гуры. Не, яе тут нават са свечкай не знойдзеш. Я не ведаю, чаму так дзіўна складваецца, але тут у нас не атрымаеш ні беларускай кніжкі, ні газеты. Я ўжо некалькі разоў даведваўся пра кніжкі і часопісы на беларускай мове ў мясцовым клубе міжнароднай прэсы і кніжкі і за ўвесь час ад 1946 г. купіў я толькі адну кніжку.

Я разумею, што ў заходніх частках Польшчы пражывае невялікая колькасць беларусаў і перасылка па некалькі экземпляраў кніжак чы газет можа быць не толькі клапатлівай але і неаплачальнай. Калі гэта так, дык думаю, панадабілася-б уруxамленне ці гэта ў Варшаве, ці ў Беластоку «высылковай» кнігарні, якая на жаданне чытачоў высылала-б кніжкі. Вялікую дапамогу чытачам магла-б тады аказаць «Ніва», змяшчаючы загалоўкі гэтых выданняў кніжак, на якія «высылковая» кнігарня прынімала-б заказы. Думаецца мне, што справа гэта ні новая і яе выкананне ляжыць у граніцах людскіх магчымасцей.

Маю да Цябе, дарагая рэдакцыя, яшчэ адну просьбу. Дапамажыце мне ў які-небудзь спосаб набыць граматыку беларускай мовы і беларуска-польскі або польска-беларускі слоўнікі.

Г. ЛЮТЫЧ
Зялёна Гура.

Першы новы школьны год у Стрыках

У вёсцы Стрыкі, Бельскага павета, пражываюць беларусы. Жыхары гэтай вёскі на працягу трох год дамагаліся адкрыцця ў Стрыках школы з беларускай мовай. Звесткі аб тым дайшлі да рэдакцыі. У нр 16 «Нівы» на гэту тэму напісалі артыкул пад загалоўкам «Факты і справа» у якім гаварылася аб патрэбе стварэння такой школы.

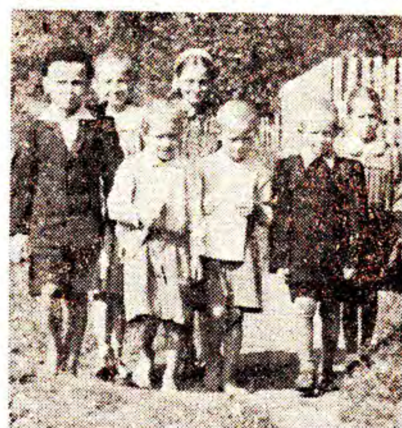

Будынак у якім змяшчаецца новаадкрытая беларуская школа.

Старанні жыхараў вёскі Стрыкі, а таксама артыкул «Нівы» зрабілі сваё.

У дзень адкрыцця школы наша рэдакцыя рашыла наведаць вёску Стрыкі. Як толькі я прыехаў у вёску, мяне акружыла не толькі вясёлая дзетвара, а таксама і старэйшыя.

Уладзімір Сідорскі расказвае, як іхнія дзеці хадзілі за некалькі кіламетраў у другую вёску, як у аддзеле асветы Прэзідыума павятовай рады народовай у Бельску адносіліся абыякава да гэтай справы, як многа ў гэтай справе дапамагла ім «Ніва» сваім артыкулам і г. д.

Чыстае адзенне, над пахамі і ў ранцах кніжкі. Упачыстым дзень у нашым жыцці, упершыню ідзем ў школу.

Далей даведаўся я, што першапачаткова ў школе будзе толькі 4 класы.

Вяду гутарку з дзяцьмі і са старэйшымі. Дзеці з захапленнем паказваюць мне свае новыя кніжкі, радуюцца і расказваюць аб тым як яны будуць вучыцца. А старэйшыя, не скрываючы свайго задавальнення з новай школы ў іх вёсцы, гавораць, што трэба зрабіць, каб школа выглядала яшчэ прыгажэй.

Міша Ярашэвіч, невялічкі, тоўсташчокі, кажа, што ён пасля сканчэння школы будзе працаваць настаўнікам. — Я таксама буду настаўніцай — умешваецца Марыся Палаўянюк — Разам будзем вучыць.

Пацвярджаю ім, што безумоўна, так будзе, калі будуць добра вучыцца.

—Я —кажа Міша Карпюкевіч — буду лётчыкам. Пачырванеў як бурак, а дзяўчынкі са здзіўленнем глядзяць на Мішу.

Для Юрка Пугачэвіча найбольш падабаюцца аўтамабілі і праца шафёра. Адзін за другім гавораць дзеці хто на каго хоча вучыцца: на інжынера, заатэхніка, агранома, трактарыста і г. д.

Хаця яны яшчэ зусім малыя, але разумеюць якую светлую будучыню дала ім народная ўлада.

Жадаю ўсім добра вучыцца, жадаю каб здзейсніліся іхнія мары і пакідаю шчаслівую вёску Стрыкі.

Тэкст і фото
А. О.

Ад рэдакцыі

Дарагія чытачы! — Вашу просьбу мы выконваем і паведамляем, што пачынаючы ад 10 верасня г. г. будзе сарганізаваны ў Кнігарні «Дом ксёнжкі» у Беластоку, вул. Кілінскага 10 — аддзел высылковай Беларускай Кніжкі.

Пачынаючы ад наступнага нумара «Нівы» будзем інфармаваць нашых чытачоў аб новых беларускіх кніжках, якія можна будзе атрымаць па пошце.

Зацікаўленыя ў кніжках накіроўвайце па адрасу:

„Dom Książki" Księgarnia Nr 18. Białystok ul. Kilińskiego 10 — Dział Książki Białoruskiej.

Я таксама хачу-бы перапісвацца на розныя тэмы з сябрамі і сяброўкамі, якія чытаюць беларускі штотыднёвік «Ніва».

Калі ласка прашу пісаць па адрасу: Васіль Нікалаюк, вёска Гусакі, пошта і павет Бельск, Беластоцкае ваяводства.

Каб каровы і свінні ўмелі гаварыць

У ПГР Гаранімова (Беластоцкі павет) ад 27 ліпеня каровы стаяць пад голым небам. Днём і ноччу падае на іх дождж. А дажджом багаты цяпер год. Яшчэ горш са свіннямі. Свіней не толькі сцебае дождж. Яны апрача таго стаяць у такой балоце, што чалавеку немагчыма там прайсці. Стойла іх знаходзіцца тут-жа для свінарніка.

А чаму свінні не ў свінарніку, напэўна запытаеце, а каровы не ў кароўніку? А вось чаму. Свінарнік і кароўнік пабудаваны ў доле і вада наплывае ў гэтыя памяшканні для жывёлы.

Зараз іх рамантуюць. Бяда ў тым, што рамонт гэты праходзіць чарапашным крокам.

Каб свінні і каровы ўмелі гаварыць дык бадай што патрэбавалі-б яны каб праектанты іх памяшканняў а таксама іх гаспадары пабылі ў стойле разам з імі хаця некалькі тыдняў, тагды магчыма зразумелі б што нельга здзекавацца над жывёлінай.

М. Х.

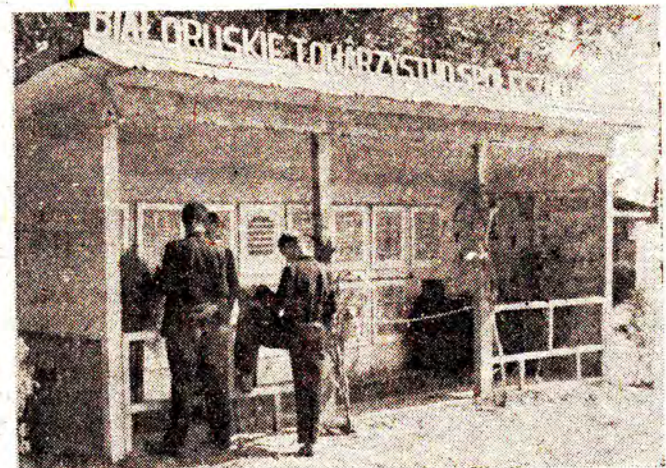
Выканалі свае абавязкі

Нягледзячы на то, што апошнім часам пагода была дрэнная, шмат сялян звезла, абмалаціла і адвезла збожжа да пунктаў скупу. Адным з першых у Беластоцкім павеце даставіў належную яму норму селянін з вёскі Падзераны Янка Міхайлавіч Казберук. Ён на 100% разлічыўся з дзяржавай ужо 4 жніўня.

Поўнасцю выканалі свае абавязкі сяляне: Кастусь Марцінчык з Белявіч, Янка Піліпавіч Марцінчык з Меляшкоў, Кастусь Дарашкевіч з Меляшкоў, Ільля Лебядзінскі з Страшава і многа іншых.

М. М.

Сельскагаспадарчая выстаўка ў Бельску

2 верасня г. г. адкрыта ў Бельску павятовую сельскагаспадарчую выстаўку. У дзесятках павільёнаў выстаўкі паказаны дасягненні трох паветаў: Бельскага, Семятыцкага і Гайнаўскага ў галіне земляробчай кааперацыі, механізацыі сельскай гаспадаркі, гадоўлі, дасягненні ПГР-аў і аднаасобных сялян.

На выстаўцы ёсць павільён Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. На адмыслова зробленых эстампах паказаны дасягненні Совецкай Беларусі ў галіне прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культуры. Апрача эстампаў у павільёне ёсць выстаўка кніжак беларускіх пісьменнікаў, і выданых у Беларусі часопісаў, газет і штотыднёвікаў, таксама ўзоры народнай вышыўкі.

У дзень адкрыцця выстаўкі тысячы сялян Бельшчыны і іншых паветаў прайшлі праз яе павільёны з цікавасцю аглядаючы экспанаты.

Тэкст і фото — А. О.

Школа для маральна занядбаных

У гэтым навучальным годзе ў Ганёндзу, Манецкага павета паўстала сярэдняя школа для маральна занядбаных.

Моладзь у гэтай школе будзе знаходзіцца да 18 года жыцця. Тут яна пад кіраўніцтвам спецыялістаў, акрамя навучальнай праграмы агульнаадукацыйнай сярэдняй школы, будзе яшчэ здабываць прафесіянальныя веды, такія як: сталярства, кравецтва, шавецтва і іншыя.

Паштова-пасажырская камунікацыя

Ад 1 кастрычніка г. г. у нашым ваяводстве ўводзіцца новы спосаб камунікацыі. Паштовая сувязь адкрывае пасажырска-паштовыя аўтобусы. Пры абслужванні паштовых устаноў гэтыя аўтобусы будуць забіраць пасажыраў.

Першая лінія паўстае паміж Бельскам, Семятычамі і Драгічынам.

А. Л.

ДА ЧЫТАЧОЎ „НІВЫ"

якія хочуць выйграць матацыкл

Прыпамінаем, што заўтра 10.IX.56 г. канчаецца тэрмін падпіскі на IV квартал г.г. на штотыднёвік „Ніва". Калі хочаш выйграць матацыкл не чакай, а яшчэ сёння зрабі падпіску на „Ніву" і прышлі ў рэдакцыю квіток мясцовай паштовай установы.

Суседзі...

— Ну і кабанчык, на нагах не трымаецца!..

— Падумаеш! У нас такса-ма не трымаецца...

(ПЭРЭЦЬ)

„Чыстая культура"

У самым цэнтры Беластока,
Ля гасцініцы «Людовай»
Па суседзку пару крокаў
Ёсць прыкладны бар Клюбо-вы.
Гаварылі, ў гэтым клубе
Няма спрэчак, авантураў;
Бо ідзе туды, хто любіць
Піці чыстую культуру.
Захацелася мне чаю.
Думаю, зайду, нап'юся.
Бачу «чысту» падаваюць.
Разглядаюся, дзіўлюся.
Ужо загадчык і дырэктар
На высокіх сядзяць столках.
Прыйшоў рэфэрэнт, інспектар.
Сабралася цэла сполка.
І рамізнікі з бічамі,
З ЗБМ-у інжынеры,
Усе з вясёлымі вачамі,
Клюбовыя кавалеры.
Прышоў і Прафесар-Змора,
А за ім сябры спяшаюць...
Тут і міліцыянт з шафёрам
Права язды абліваюць.
Дзесь у кутку цымбалы гра-юць,
Аж на плячах церпне шкура.
Людзі п'юць і папіваюць,
Л'ецца чыстая культура.
Пастаяў я, падзівіўся,
Чаю тут зусім не маюць...
Раптам да мяне ўчапіўся,
Хто такі — я і сам не знаю?!
Схапіў мяне ў свае рукі,
Учапіўся і абняў:
«Вы з «Культуры» я са «Шту-кі»,
Добра што Вас тут спаткаў»!
Пад руку мяне трымае,
Цэлу шклянку пад нос пхне.
Што рабіць — і сам не знаю,
Адказаць яму, ці не?
Кажу: не магу, работа,
Ды і нявыпадае браць.
А ён шклянку прэ да рота:
— Пі! — такая твая маць.
Кажу: — Прашу не ругацца,
Тож людзі стаяць кругом.
«Пі хутчэй!» — і стаў вязац-ца
«Выпіці няхочаш, чом?»
Кажу: — Хворы на вантробу
І п'ю толькі малако.
А ён паглядзеў з пад лоба
І да мяне з кулаком.
Сволач пацарапаў шкуру,
Усё яшчэ пячэ мне твар...
Вось і «Чыстая Культура»
Вось табе і «Клюбовы Бар».

КОРАНЬ

Перад балям

Усё гэта пачалося яшчэ ў хаце, калі я прынёс фрак для сябе і балёвую сукню для маёй старухі. Далі мне гэту адзежу ў тэатры пад слова гонару, што я ім вярну яе не пазней як у сераду.

Апрануў я фрак, пакрыўляўся перад люстрам як Ідэн у парламенце і папрасіў сваю «палавіну» апрануць балёвую сукню.

Самі ведаеце, калі ў Ваяводскім доме культуры баль з выпадку ўмацавання польска-савецкай дружбы то трэба паказацца ва-усю.

Мая старая балёвую сукню прымярае, круціцца перад люстрам, падперла рукамі бакі ды пытае:

— Ну, як?

—Апусці рукі, гэта мяшчанская поза, — сказаў я і ўзяўся вучыць яе добрых манер, як рабіць рэверанс і губы трубачкай складаць.

Закончыўшы хатнюю рэпетыцыю, пайшоў я ў ТППР даведацца якія яшчэ задумы прадугледжаны на гэты месяц.

Адчыняю дзверы і адчуваю як духмяна пахне кафэ, бачу за столікамі людзі інтэлігентна чытаюць газеты, а на мяне ніхто і ўвагі не звяртае, мабыць таму што не ў фраку прыйшоў.

Знайшоў знаёмага ў культкамісіі, паказаў ён мне план работы на верасень. Чытаю я і галавой ківаю.

У час майго азнаямлення з планам увайшла загадчыца клуба да таго-ж прыгожанькая жанчына, што я праспяваў:

«Я тебе рибонька
Аж до хатиноньки
Сам на руках занесу»...

— Падпілі, дзядзячка? — пытае яна ў мяне.

— Памыляецеся, грамадзяначка, цвярозы я як манекен у доме моды, а тут напісана: «Вечар паэзіі ўкраінскай у доме культуры», дык я так з гэтай паэзіі...

Папрасіла прабачэння прыгожанькая, што кепска пра мяне падумала і выйшла, а прыяцель мне кажа:

— Мы хочам паказаць усё, што ёсць на Украіне.

— Ох, даражэнькі! Не паказвай усяго, у мяна там цешча засталася — скажаная баба.

— Толькі цешча? — спытаў сябра.

Пад яго ўпартым позіркам я скромна апусціў вочы, а ён мне шэптам прыпамінае:

«У сусіда хата біла
У сусіда жінка мила»...

— Не раскрывай зажытых ран, не абуджай успамінаў — прашу я.

— Арганізуем вечар жыцця і творчасці Тараса Шэўчэнкі — кажа прыяцель.

— Надзвычайна! А мо'-б так адначасова ўспомніць і Нікалая Гогаля? У яго Салоха — вясёлая баба і каваль Вакула на д'ябле лётаў, таму што тады не было самалётаў. А Руды Панько заядаў галушкі проста з макотры, гэта падобнае на нашыя сталовыя дзе нехапае пасуды, асабліва шклянак і нажоў.

Сябра на Гогаля не згаджаецца, запэўнівае мяне, што Шэўчэнка народны, выйшаў з прыгонных сялян, а я яму даказваю, што Гогаль з Дзіканкі і пра Міргарадскія свінні пісаў.

Так мы і не дагаварыліся.

Планам ТППР быў я нездаволены, таму што складалі яго без кансультацыі са мною.

Дзе мяне няма там часта непарадак і бязладдзе, таму што ў людзей часам у галовах «віют вітри, віют буйне аж дерева гнуця» як пісаў Тарас Шэўчэнка.

А на баль я ўсё-ж такі пайду ў фраку, гапака адтанцую, толькі каб падноскі вытрымалі.

Дзядзька Лявон

Прыказкі на слова „адзін"

Адзін, хоць з'еш вала, то адна хвала.

Адзін (адна), як колак.

Адзін (адна), як вока ў лобе.

Адзін (адна), як палец.

Адзін (адна), як пень.

Асталася адна ў хаці, не дала рады каццянці.

Паміж прыяцеляў

— Ведаеш, Нупрэй, колькі разоў сустракаю тваю жонку дык заўсёды цешуся.

— Чаго-ж ты цешышся?

— Што яна не мая жонка.

Вялікая сям'я

Дырэктар да бацькі машыніcткі:

— Сапраўды-ж можаце гардзіцца вялікаю сям'ёю?

— Скуль вы гэта ўзялі?

— Вашая дачка ўжо два тыдні, як працуе ў маім бюро і штодня выходзіць з іншым братам.

Прыслаў
Аляксандр Мазалеўскі
Хілімоны

Пытанне ў судзе

Суддзя: — Кража, каторую вы зрабілі тым больш заслугоўвае на кару, што дапусціліся яе ў начы.

Абвінавачаны: — Пане суддзя! Год таму, калі Вы мяне судзілі, дык казалі, што заслугоўваю на большую кару за тое, што ўкраў удзень, а сягоння наадварот, што ўночы .. Ну дык скажыце калі ласка, калі я маю красці каб мець права да лагоднага прысуду.

Мусіць быць справядлівасць

— Гаспадар! Мяне ўкусіла пчала вашага вулля. Буду дамагацца...

— Маеце поўнае права, скажыце мне толькі каторая пчала ўкусіла вас, і я яе пакараю.

СЕЮ РЭДЗЬКУ...

(народная беларуская песня)

Сею рэдзьку, сею рэдзьку,
Сею, пасяваю;
Расці, рэдзька, расці, рэдзька,
На зіму схаваю.

Не з кім сесці рэдзьку есці,
Кажуць людзі — горка;
Ой, не буду жаніціся,
Што-б не біла жонка.

Вот пайду я да суседа
Праўдай пагукаці:
— Пасаветуй мне, суседзе,
Жонку выбіраці

Я ж пасеяў мерку рэдзькі,
Людзі кажуць — горка;
А задумаў жаніціся,
Кажуць — б'ецца жонка...

— Ой ты, браце, дурнаваты,
Выбірай любую,
Што-б не біла, да любіла
За жысць праўдулую...

ВЯЛІКІ КОНКУРС

У сённяшнім нумары змяшчаем апошні X купон нашага конкурсу. Адначасова прыпамінаем, што ўмовай конкурсу з'яўляецца: адгануць імя і прозвішча пісьменніка, назваць загалоўкі важнейшых яго твораў і на асобным паперы напісаць, якія творы гэтага пісьменніка найбольш спадабаліся і чаму.

Прыпамінаем, хто не прыслаў усіх 10 купонаў — можа яшчэ гэта зрабіць да 30 верасня.

Увага! Узнагароды будуць разыйграны толькі сярод тых хто прышле ў рэдакцыю ўсе 10 купонаў

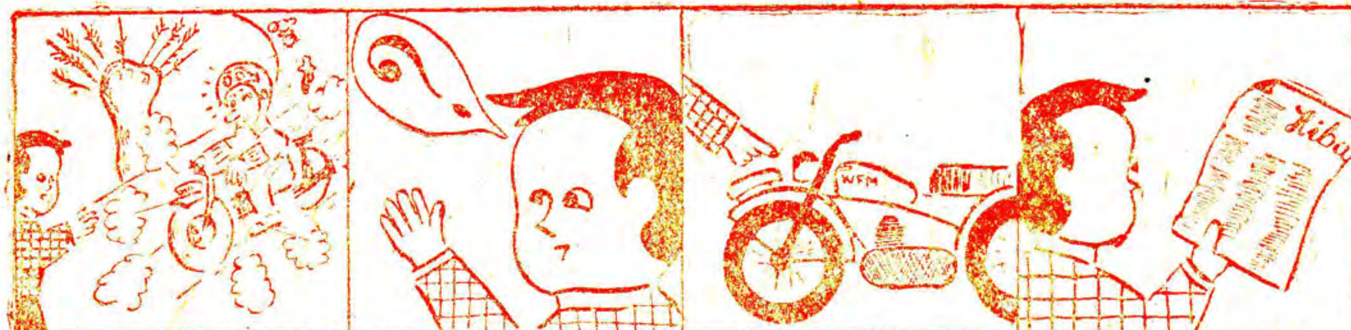
Яго твор: «Сцяг брыгады»

КУПОН X

Імя і прозвішча пісьменніка ....
....
Яго творы ....
....
Мне найбольш падабаліся творы ....
....

Імя ....
Прозвішча ....
Адрас ....

АГАФОН АБРОТКА КУПЛЯЕ МАТАЦЫКЛ

Падумаеш, паглядзіш —
У того «Мінск» у того «ІЖ»,
Амаль кожны ўжо цяпер
Мае ўласны «самапер».

— Ёсць у мяне адна праблема:
Пайду куплю «ВФМ-а»
На конкурс для чытачоў. —
І да крамы ўжо пайшоў.

Агафончык да тых пор
Хадзіў — аж купіў матор.
Чытачы ды пісьманосцы
Гляньце, ВФМ харошы.

Хто выпісвае, «Ніву»,
Можа выйграць, шчаслівы,
ВФМ-ку «мацыклет»,
Няхай «Ніва» едзе ў свет.

Як Мікола стаў паэтам

— Мікола! Кідайце гэтыя снапы вазіць, — гаворыць пан да парабка — і едзце хутчэй на чыгуначную станцыю. Адтуль прывязеце паэта.

Паскробаўся Мікола ў патыліцу і думае: «Што-ж гэта можа быць такое — «паэта»? Мусіць, якаясьці велізарная сельскагаспадарчая машына.»

Вымасціў воз, у якім раней вазіў салому, і паехаў. Хоць крыху і спазніўся але на станцыі паспеў яшчэ даведацца, што ніякага багажу для яго пана не было. Тады завярнуўся і паехаў назад.

Па дарозе, даганяе якогасьці панічыка, па гарадскому ўбранага.

— Падвязіце гаспадар, — прасіў панічык.

— Сядайце, калі ласка, — адказвае Мікола. — А далёка Вы ідзеце?

— А от тут, да гэтага маёнтку.

— Ага — значыць да майго пана.

А хто вы такі, калі можна ведаць? — пытаецца далей Мікола.

— Я паэт.

— Ага, гэта Вы?.. Дык скажыце тады калі ласка, што гэта такое «паэт»?

— Паэт — адказвае панічык, як-бы табе туг гэта растлумачыць...

О, напрыклад, бачыш гэты воз?

— Бачу.

— Ну дык пацалуй мяне ў нос.

Мікола нічога не адказаў і задумаўся. Так прыехалі яны ў маёнтак.

— Пррр, стой! От, паночку, мы і прыехалі... Паночку! Я так думаю, што гэта не трудна быць паэтам...

— О!... што ты кажаш, — гаворыць панічык, — гэта нават вельмі трудна.

— Паночку — смяецца Мікола. — А от напрыклад:

— Вы бачыце ля адрын гэту шопу...

І. ВЕРАС

Орган ГП БГ-КТ РЭДАГУЕ КАЛЕГІЯ Адрас рэдакцыі: гор Беласток, вул Кілінскага 7/1, Тэлефоны: Гал рэдактар і сакратарыят 25 89, аддзелы рэдакцыі 36 43 Умовы падпіскі: на 6 месяцаў — 15 зл 60 гр, на 3 месяцы — 7 зл 80 гр. Падпіску прымаюць паштовыя ўстановы і пісьманосцы Konto NBP I Oddz. Miejski Nr 102-7-161 w Białymstoku.
Паліграфічнае прадпрыемства ў Беластоку Т-7-1841